Ochrana přírody
ročník 76 číslo 6 2021

Kulérová příloha

Zprávy / Aktuality / Oznámení

Podepsáno memorandum o partnerství a spolupráci na realizaci Programu péče o vlka obecného v oblasti výzkumu, vývoje a inovací

Podpis pod memorandum připojili 25. listopadu 2021 ředitel AOPK ČR František Pelc a ředitel Výzkumného institutu ochrany genofondů, v.v.i., Jaroslav Haimy Hyjánek.

Spolupráce bude zaměřena zejména na realizaci postupů a opatření podle Pohotovostního plánu při výskytu problematických jedinců vlka, prevenci hybridizace volně žijících vlků se psy, evidenci vlků obecných v chovech a omezení těchto chovů, jakož i další aspekty aktivní ochrany vlka.

Společným cílem je zvýšit povědomí a biologické znalosti veřejnosti o vlcích a omezit konflikty mezi vlkem a chovateli hospodářských zvířat. To by mělo přispět k ochraně a přežití populace této šelmy, která v naší krajině plní důležité ekologické funkce.

Bližší informace na: *www.navratvlku.cz*

Vlk obecný.
Foto archiv AOPK ČR

Světový kongres ochrany přírody zblízka i na dálku

Nejvýznamnější mezinárodní nevládní ochranářská organizace Mezinárodní unie ochrany přírody (IUCN), sdružující i státy a jejich příslušné instituce a mezivládní organizace, pořádá od roku 1996 ve čtyřletých intervalech světové kongresy ochrany přírody (viz *Ochrana přírody*, *64*, *1, 29–31*, *2009*; *68*, *3*, *29–30*, *2013* a *71*, *5*, *36–39*, *2016*). Navazuje tak na úspěšnou tradici generálních shromáždění organizovaných v období 1950–1994.

V pořadí již 7. světový kongres ochrany přírody se uskutečnil 3.–10. září 2021 v Marseille poté, co v původně plánovaném termínu v červnu 2020 nemohl v důsledku syndemie nemoci covid-19 proběhnout. Syndemii chápeme jako řadu po sobě následujících epidemií určité choroby, umocněných mj. rostoucím počtem lidí s chronickými onemocněními včetně civilizačních a selháním zdravotnických systémů v prevenci. Francouzská vláda jako pořadatel usilovala o to, aby se nejvýznamnější ochranářská akce od začátku šíření koronaviru SARS-COV-2 konala na místě přinejmenším ze dvou důvodů. Pařížský kabinet se před časem rozhodl organizovat hned několik globálních konferencí a sportovních a kulturních událostí jako určitou zkoušku na pořádání XXXIII. letních olympijských her svolaných do metropole země galského kohouta na srpen 2024. Prezident Emmanuel Macron se navíc netají úmyslem přeměnit Marseille z města, kde si podle slov tamějšího starosty koupíte automatickou útočnou pušku AK-47, známější podle jména svého konstruktéra jako kalašnikov, stejně snadno jako čokoládový chlebíček a kde se policisté bojí vstoupit do čtvrtí zabírajících více než pětinu druhého největšího francouzského sídla, na neoficiální metropoli celého Středomoří.

Pohled do jednacího sálu v Marseille
Foto Jan Brojáč

Debata, zda vůbec, a pokud ano, v jaké podobě, dlouho očekávané celosvětové setkání státní i dobrovolné ochrany přírody uskutečnit, nakonec skončila kompromisem. Šlo o vůbec první velkou akci týkající se životního prostředí organizovanou v hybridním formátu. Celkem se na ni zaregistrovalo na 9500 účastníků, z toho jich při dodržování přísných proticovidových opatření do jihofrancouzského města přijelo na šest tisíc. Část programu byla přenášena z Marseille na internetu, další byla dostupná jen přímo na místě, naopak určité akce mohli sledovat delegáti pouze jako videokonferenci.

Globální krize biodiverzity a jak z ní ven

Po působivém slavnostním zahájení se rozběhla setkání představitelů domorodého obyvatelstva, mládeže, místních společenství a špičkových manažerů soukromých firem: mezi posledně jmenovanými nechyběli šéfové Unileveru, Nestlé, Shellu či Veolie. Další program se držel osvědčené struktury: po Fóru, přinášejícím rozmanité pohledy na klíčové otázky péče o přírodní a krajinné dědictví a nabízejícím účastníkům na 600 nejrůznějších besed, kulatých stolů, přednášek nebo pracovních seminářů, následovalo Členské shromáždění řešící mj. další směřování IUCN a četné organizační záležitosti.

Pokud bychom chtěli zdůraznit hlavní téma kongresu, tak se jím bezesporu stal v jeho průběhu mnohokrát vzpomínaný názor, že probíhající a očekávané změny podnebí a krize biodiverzity na všech jejích úrovních jsou spojené nádoby, a tak by mělo být k nim také přistupováno. Mimořádná pozornost byla věnována i směřování globální péče o biodiverzitu po roce 2020, které má v roce 2022 schválit Úmluva o biologické rozmanitosti, úloze přírody v celosvětové obnově po odeznění dopadů onemocnění covid-19 a v neposlední řadě rovněž potřebě přímých investic do projektů prospěšných přírodnímu prostředí. Další problémy řešené Fórem zahrnovaly otázky související s péčí o krajinu a jejím plánováním, sladkovodními a mořskými ekosystémy, lidskými právy a dobrou správou přírody i lidské společnosti, vztahy mezi ochranou biodiverzity, hospodářstvím a finančními systémy a s nezbytným uplatněním vědy, techniky a inovací v ochraně biodiverzity a udržitelném využívání jejích složek. V první části kongresu bylo rovněž za značného zájmu hromadných sdělovacích prostředků představeno nové vydání červeného seznamu ohrožených druhů stejně jako červený seznam ohrožených ekosystémů.

Co zajímá členy

Členské shromáždění přijalo celkem 148 právně nezávazných rezolucí, z nichž o 109 hlasovali členové IUCN on-line již v říjnu 2020, zbývající byly zařazeny přímo na program marseillského jednání. Masmédii nejčastěji zmiňovaná rezoluce upozorňuje, že většina vědců podporuje názor chránit alespoň polovinu planety, což je podle nich nutné pro překonání krize jak klimatu, tak biodiverzity a jako základ pro skutečně udržitelnou péči o Zemi. Současně nabádá k účinné ochraně nejméně 30 % suchozemských, vnitrozemských vodních, pobřežních a mořských ekosystémů. Z dalších jmenujme alespoň výzvu vládám, aby při obnově ze syndemie nemoci covid-19 využívaly přírodě blízké postupy a do péče o přírodu investovaly nejméně desetinu financí vyčleněných na toto oživení, aby do roku 2025 bylo chráněno 80 % Amazonie, aby co nejdříve skončila těžba nerostných surovin ze dna mezinárodních vod, a naopak aby v nich byla odpovídajícím způsobem chráněna biodiverzita (viz *Ochrana přírody*, *76*, *5*, *44–48*, *2021*), aby byl v praxi po celém světě uplatněn přístup označovaný jako *Jedno zdraví* (myšlenka, že účinná ochrana lidského zdraví není dost dobře myslitelná bez zachování zdraví jak hospodářských zvířat, tak ekosystémů včetně jejich fauny) a aby byla posílena ochrana pralesů a dlouhověkých lesů v Evropě a tam, kde je to možné, podpořena jejich žádoucí obnova.

Čestným členstvím v IUCN byl oceněn celoživotní přínos Jane Goodallové ochraně přírody. Na snímku ze září 2018 během návštěvy České republiky v rozhovoru s Františkem Pelcem. Foto Jan Plesník

Kongres se naopak neshodl na stanovisku k syntetické biologii, která je IUCN chápána poněkud široce jako jakákoli činnost, kdy technickými postupy navrhujeme, vytváříme nebo upravujeme organismy či jejich části. Delegáti rovněž odmítli lidskoprávními organizacemi prosazovaný návrh, aby byla ekocida považována z hlediska mezinárodního práva za trestný čin. Uvedeným termínem označujeme jakoukoliv aktivitu způsobující na životním prostředí škody značného, obvykle planetárního rozsahu, spáchanou se znalostí důsledků, které z ní vyplývají. Původně šlo zejména o snahu ve válce oslabit nebo zničit nepřítele poškozováním životního prostředí, kupř. otravou jídla, vody nebo půdy, ale výraz se postupně přenesl i do civilního života.

Po dlouhé debatě padlo i rozhodnutí ustavit novou, sedmou odbornou komisi IUCN, tentokrát zaměřenou na klimatickou krizi. Další novinkou se stala změna v členství v IUCN, jmenovitě v kategorii A. Až dosud se díky ní mohly stát členy IUCN nezávislé země zastoupené vládami a státní instituce zabývající se ochranou přírody. Nyní je zmiňovaná kategorie rozšířena i o vnitrostátní správní celky, jako jsou provincie, spolkové země nebo obce, jejichž představitelé jsou voleni a které mají v ochraně přírody příslušné pravomoci. Platí ale, že při hlasování disponují všechny obdobné entity z daného státu, které se staly členy IUCN, dohromady jedním hlasem.

Čestným členstvím v IUCN byla po zásluze oceněna známá britská primatoložka, popularizátorka a ochránkyně přírody Jane Goodallová (viz *Ochrana přírody*, *73*, *5*, *iii-v*, *2018*). Prezidentkou IUCN byla zvolena Razan al Mubaraková ze Sjednocených arabských emirátů, která se tak stala první ženou arabského původu v této významné funkci: dosud působila jako úspěšná ředitelka Agentury pro životní prostředí Abú Dhabí a současně založila jednu z nejbohatších nadací na ochranu ohrožených druhů. Kromě ní bude tvořit novou Radu IUCN dalších 31 členů: region východní Evropy a Střední a Severní Asie reprezentují představitelé Maďarska, Rumunska a Gruzie. Nově byla zřízena pozice člena Rady zastupujícího domorodé obyvatelstvo a voleného členským shromážděním. Generálním ředitelem IUCN zůstává bývalý dlouholetý šéf švýcarského Federálního úřadu pro životní prostředí a současně státní tajemník Bruno Oberle, v té době aktivní v Evropském sdružení představitelů institucí ochrany přírody (ENCA).

Na slavnostním zahájení kongresu vystoupil i známý americký herec Harrison Ford, místopředseda správní rady vlivné americké nevládní organizace Conservation International. Foto IUCN

Během závěrečného jednání byl přijat i značně komplexní *Manifest z Marseille* shrnující klíčová poselství kongresu zaměřená na ochranu podnebí a biologické rozmanitosti a na obnovu společnosti i přírody po syndemii nemoci covid-19.

Blýskání na lepší časy?

Jestliže jsme před pěti lety žehrali, že Mezinárodní unie ochrany přírody postupně přenechává roli globální myšlenkové tvůrčí dílny a líhně rozumných vědou podložených nápadů v ochraně přírody vlivným a bohatým americkým nevládním organizacím, zdá se, že se v poslední době situace začíná přece jen měnit.

I když ochrana přírody zůstává ze své podstaty spíše krizovou disciplínou, IUCN chce oceňovat i její nesporné úspěchy. K zelenému seznamu chráněných území, jenž zažil premiéru v roce 2017 a který dnes čítá 59 ploch na všech kontinentech, zavádí nově i standardy pro hodnocení zeleného stavu druhů. Jeho cílem je vyjádřit úspěšnost obnovy určitého taxonu z hlediska jeho fungování v ekosystému. Zmiňovaná klasifikace se automaticky stává součástí tradičních červených seznamů ohrožených druhů a dalších taxonů. V Marseille byla prezentována dnešní situace obnovy 181 druhů a poddruhů, mezi nimi kupř. známého kondora kalifornského (*Gymnogyps californianus*), endemické palmy lahvové (*Hyophorbe lagenicaulis*), vlka obecného (*Canis lupus*) nebo populární ikony ochrany přírody pandy velké (*Ailuropoda melanoleuca*).

V březnu 2021 IUCN představila nové globální třídění ekosystémů v suchozemském, sladkovodním a mořském prostředí rozlišující celkem 108 jejich základních typů. I přes několik sympatických pokusů o klasifikaci ekosystémů, jako je návrh Organizace Spojených národů pro výživu a zemědělství (FAO) z roku 2000, zatím totiž všeobecně uznávaný univerzální systém jejich třídění v celosvětovém měřítku neexistuje. Připomeňme, že ekosystémy nemají obdobnou identitu jako druhy, jsou spíše koncepčními entitami, které v přírodě obvykle neexistují jako zcela přesně vymezené jednotky. Až dosud byl stupeň ohrožení stanoven u celkem 2800 ekosystémů v rovné stovce zemí, přičemž do tohoto čísla je započítán i moderně koncipovaný zdařilý červený seznam biotopů ČR využívající příslušné kategorie a kritéria IUCN.

Bylo by žádoucí, aby uvedený trend pokračoval, přestože syndemie nemoci covid-19 významně dopadla mj. na finanční podporu IUCN i ze strany osvědčených a dlouhodobých dárců.

Podrobnější informace o 7. světovém kongresu ochrany přírody nalezne zájemce na *https://www.iucncongress2020.org/*.

Jan Plesník a František Pelc

Konference Kras, jeskyně a lidé

Rok 2021 byl vyhlášen Mezinárodním rokem jeskyní a krasu – International Year of Caves and Karst (IYCK). K této příležitosti se po celém světě konají různé akce související s uvedeným tématem. A tak i v České republice byla uspořádána konference pod záštitou Mezinárodní speleologické unie – Union Internationale de Spéléologie (UIS) – a hejtmana Jihomoravského kraje Jana Grolicha za podpory MŽP. Role hlavního organizátora se ujala Správa jeskyní ČR (SJ ČR) ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR), Českou speleologickou společností (ČSS) a Českou geologickou službou (ČGS).

Konference probíhala ve dnech 17. a 18. září 2021 v Blansku, městě nazývaném „Brána Moravského krasu“. Účastníci (v celkovém počtu kolem 90) přijeli z celé republiky, přítomen byl i zástupce Správy slovenských jaskýň. Po delší odmlce způsobené vládními opatřeními, kdy muselo být mnoho odborných seminářů odloženo, zrušeno či přesunuto do virtuálního on-line prostředí, všichni přítomní uvítali jednu z prvních příležitostí, kdy se mohli tváří v tvář setkat lidé z různých oborů, svou činností úzce či volněji související s daným tématem.

Po úvodním slovu odborného náměstka Správy jeskyní ČR Karla Drbala (zastupujícího ze závažných důvodů omluveného ředitele) dostala slovo senátorka v obvodě Blansko Jaromíra Vítková, která zdůraznila body svého zájmu ovlivňující prostředí krasu – kvalitu odpadních vod a cestovní ruch. Dále účastníky přivítal emeritní ředitel SJ ČR Jaroslav Hromas, jenž připomněl moto IYCK, kde na prvním místě je poznávání jeskyní a krasu, následováno pochopením a jejich ochranou. Zdůraznil, že právě k poznávání by měla přispět tato konference. Viceprezident UIS Zdeněk Motyčka účastníky upozornil na skutečnost, že podobné konference se odehrávají po celém světě, a vyslovil přání, aby tato nebyla u nás poslední. Předseda ČSS Marek Audy vyjádřil potřebu podobných mezinárodních akcí vzhledem k tomu, že na bazální výzkum jeskyní, jejich prvotní mapování a dokumentaci navazuje stále se rozrůstající řada vědních oborů.

Po úvodních slovech následovaly bloky odborných příspěvků. Jako první představil Zdeněk Motyčka Mezinárodní speleologickou unii – nevládní celosvětovou organizaci, založenou roku 1965 ve Slovinsku. UIS dnes sdružuje 54 členských zemí a pracuje v ní 21 komisí různých oborů souvisejících s krasem a jeskyněmi. Následovalo propagační video UIS pořízené k IYCK za účelem naplnění prvního cíle IYCK, kterým je osvěta lidí. Mimo jiné v něm bylo připomínáno, že cca 13 % pitné vody pochází z krasu, i to, že na území krasu žije dnes cca 1,2 mld. lidí.

Tématu vody a krasu se pak věnovali i další přednášející – Jiří Otava z České geologické služby, který představil šestiletý výzkumný projekt věnovaný podzemním vodám v krasovém systému, a Eva Kryštofová, také z ČGS, popsala negativní působení člověka na krasové vody činnostmi, jako jsou průmysl, zemědělská činnost, odpady a další. Roman Šebela z ČSS a současně také starosta obce Rudice přiblížil problematiku budování jednotné kanalizace a čistírny odpadních vod ve dvou obdobích, v letech 1987 a 2015.

Geochemickému výzkumu krasových hornin a sintrů se věnuje Patricie Žilová z Vysoké školy báňské, která účastníkům přiblížila území krasů Moravského, Jihomoravského, Jesenického a Štramberského. Další zástupce této univerzity, Markéta Vojnarová, zkoumá výskyt a genezi krasových útvarů v důlních dílech Hornoslezské pánve, které byly představeny ze štoly Landek, Vodní jámy Žofie, Vodní jámy Jeremenko a Dolu ČSM jih.

Přednášky věnované ochraně jeskyní a krasu zahájil Zdeněk Motyčka z ČSS zamyšlením nad tím, proč potřebujeme Mezinárodní rok jeskyní a krasu. V dnešní době, kdy krasová území mohou být ohrožena průmyslovou činností, zemědělstvím, odlesňováním, komunálním odpadem, masovým turismem, nevhodným průzkumem či způsobem zpřístupnění, je třeba podporovat interdisciplinární vědy, zlepšit komunikaci, výměnu informací, poskytovat si vzájemnou podporu a pomoc a společně hledat nejlepší řešení. Antonín Tůma ze Správy CHKO Moravský kras (AOPK ČR) představil činnost této organizace v oblasti ochrany nepřístupných jeskyní na území Moravského krasu, kde základní pravidla jsou nastavena zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a podrobnější ochranné podmínky dále stanovují vyhlášky jednotlivých zvláště chráněných území. Ochrana konkrétních lokalit je také upřesňována stanovisky k lokalitám soustavy Natura 2000 a plány péče zvláště chráněných území. V terénu pak na dodržování dohlížejí dobrovolní strážci přírody. Způsob ochrany krasových jevů, aplikovaný na povrchu krasu, přiblížila Marie Kotyzová z AOPK ČR, Správy CHKO Moravský kras, ukázkami realizace zatravnění I. zóny CHKO, vymezené nad podzemními krasovými jevy i povrchovými závrty, a nastínila problematiku vyjednávání změny v hospodaření v daných lokalitách s místními zemědělci.

Krasové i jeskynní biotopy popsal Zdeněk Musil na příkladu bioty v propasti Macocha, Antonín Krása (oba z AOPK ČR, Správy CHKO Moravský kras) pak poukázal na zajímavosti ze života jeskynní fauny. Alena Nováková (z Mikrobiologického ústavu Akademie věd ČR) seznámila účastníky s výskytem a způsobem života hub v jeskyních a Martina Roblíčková (z Ústavu Anthropos Moravského zemského muzea) přiblížila živočichy, jejichž kosti se v jeskyních dodnes nacházejí.

Přímo na Moravský kras a jeho jeskyně se zaměřil Marek Audy (ČSS) příspěvkem ve formátu 3D prezentace fotografií podzemí v ukázce z Amatérské jeskyně i fotografiemi z povrchu území, poukazujícími na neviditelné ekologické excesy pohledem člověka narozeného i žijícího v krasu, kterému není toto území lhostejné. Zdůraznil, že mladou generaci bychom měli vzdělávat přímo v přírodě pozitivními příklady. Historie i aktuální stav mapování nejdelšího systému ČR – Amatérské jeskyně – popisoval Jan Sirotek (ČSS). S průzkumem jeskyně Býčí skála i jeho

Konference IYCK v Blansku.
Foto Ivo Stejskal

výsledky seznámil posluchače Martin Golec (Univerzita Palackého Olomouc) a ukázal, že v jeskyni je stále co objevovat a je stále nad čím bádat. Aktuální průzkum sond pod betonovou plochou z období 2. světové války přináší nový vhled do historie této jeskyně a průzkumy budou dále pokračovat. V jeskyni je též studováno jeskynní mikroklima, jehož stálost je narušována dny otevřených dveří, s kteroužto studií nás seznámil Pavel Pracný z Masarykovy univerzity. V čase zpátky, konkrétně do období paleolitu, nás přenesl Martin Oliva, antropolog z Ústavu Anthropos Moravského zemského muzea, který představil prehistorii převážně jižní části Moravského krasu. Ve střední části, konkrétně v jeskyních Kateřinská, Sloupsko-šošůvské a Býčí skála se Petr Zajíček (SJ ČR) zaměřil na epigrafické výzkumy uhlíkových čar, kde překvapivé výsledky přinesl rozbor těchto stop z Kateřinské jeskyně, datovaného stáří 6300 let. Vlastislav Káňa z Muzea Blanenska představil metody práce při paleontologických výzkumech jeskyní v jejich počátcích i dnes. Připomněl staré badatele i jejich přínosy, poukázal na současné metody i možnosti výzkumu. Dnes je mnohdy obtížně zjistitelné, kde přesně naši předchůdci v jeskyních kopali. Pro budoucí badatele je žádoucí nechat pracoviště otevřené, aby i další výzkumníci mohli na výzkum svých předchůdců navázat.

Využití jeskyní pro účely speleoterapie představila Jarmila Überhuberová (Ministerstvo práce a sociálních věcí). Připomněla práci i metody českých lékařů Drahoslava Říčného a Pavla Slavíka i německého lékaře Karla Hermanna Spannagela, aplikujícího speleoterapii od padesátých let 20. století. Při své speleoterapické praxi obohatila dosavadní metody o pulzní terapii, jejíž pomocí dochází k prokrvení organismu a zvýšení účinku speleoterapie.

O přestávkách mezi jednotlivými přednáškovými bloky si účastníci mohli prohlížet výstavu 8 posterů. Problematiku pak mohli přímo s jejich autory diskutovat v bloku navazujícím na přednášky. Přímo na přednášky navazovaly postery ČGS Podzemní vody v krasovém systému, pojednávající o dopadech antropogenní činnosti na podzemní vody v krasech Moravském, Hranickém, Chýnovském, Mladečském a Javoříčském, poster věnovaný prehistorickým skalním kresebným stopám nalezeným v Kateřinské jeskyni a poster o ochraně vybraných jeskyní a krasových jevů ve zvláště chráněných územích ČR. Přednášku o speleoterapii volně doplnila dvě plakátová sdělení Spolku pro krasovou speleoterapii nazvané Bezpečnost v jeskyni při speleoterapii a Historie zpřístupňování Císařské jeskyně. Další dva postery se zabývaly různou odbornou problematikou Českého krasu. Jeden byl zaměřen na fosilní mikroby ve speleotémách Koněpruských jeskyní, druhý na záchranu motýlů na území Českého krasu. Zpět do prostředí Moravského krasu nás přivedl poster Českého hydrometeorologického ústavu a Ústavu geoniky Akademie věd ČR nazvaný Punkva a její přívlastky ukázkou zpracování výsledků konduktivity a teploty při extrémním suchu pozdního léta 2018 a říjnové povodni roku 2020. Poslední z vystavených posterů se věnoval výzkumu lampenflory, konkrétně mechům ve slovenských jeskyních.

Následující den byly účastníkům nabídnuty exkurze do vybraných jeskyní. Zpřístupněnými jeskyněmi Punkevními a Sloupsko-šošůvskými provázeli dlouhodobí zaměstnanci SJ ČR Jaroslav Hromas a Karel Drbal. Výklad byl oproti běžnému obohacen o mnohé další informace a návštěvníci si odnesli z exkurze více poznatků. Z veřejnosti nepřístupných jeskyní bylo možno navštívit Novou Amatérskou jeskyni a jeskyni Býčí skála, kterým byly předchozí den věnovány samostatné příspěvky. V posledně jmenované jeskyni Býčí skála zhlédli exkurzanti místa aktuálních průzkumů v Předsíni, hlouběji v jeskyni pak historické podpisy, pamětní desky věnované významným návštěvám, část podzemního toku Jedovnického potoka i místo s bohatou brčkovou výzdobou.

Konference byla celkově hodnocena pozitivně, byla ceněna rozmanitost uvedených příspěvků i možnost vzájemných diskusí odborníků z různých oborů. Bylo vysloveno přání, aby na konferenci takového charakteru v budoucnosti navázaly další. Vedoucí Správy CHKO Český kras František Pojer předběžně slíbil, že se o návaznost pokusí uspořádáním obdobné konference v roce 2023, a mohl by tak být položen základ série odborných konferencí s tematikou jeskyně, kras a člověk. Zatím se můžeme těšit na připravovaný sborník z konference stávající.

Olga Suldovská

Informační středisko CHKO Český kras ve Svatém Janu pod Skalou a memorandum o spolupráci s destinační agenturou Berounsko

Dům přírody Českého krasu se staví u Koněpruských jeskyní od loňského roku a během roku příštího bude stavba dokončena. Bude to v roce 2022, kdy si připomeneme 50 let od vy-

hlášení CHKO Český kras (duben 1972). Od jara letošního roku je také v plném provozu Informační středisko CHKO Český kras ve Svatém Janu pod Skalou, v malebné vesničce s výraznou historií a památkami v srdci Českého krasu. Infocentrum je součástí programu AOPK ČR Dům přírody a provozuje jej obec Svatý Jan pod Skalou s finanční podporou AOPK ČR. Zkušební provoz v režii obce probíhal již v loňském roce, ovšem s přestávkami způsobenými covidovými opatřeními. Přízemí budovy bývalé fary k tomuto účelu propůjčila Svatojánská kolej – vyšší odborná škola pedagogická, která sídlí v prostorech původního barokního kláštera vyhlášeného v roce 2018 za národní kulturní památku. Obec se nachází asi 20 km jihozápadně od Prahy na okraji národní přírodní rezervace Karlštejn v těsné blízkosti dvou naučných stezek a na turistické trase vyznačené již v roce 1889. Jedinečná vyhlídka Na Skále u Kříže láká tisíce návštěvníků.

Dne 9. října 2021 se v infocentru uskutečnila vernisáž výstavy nebeských fotografií Jiřího Jirouška „Český kras z ptačí perspektivy“, která potrvá až do května roku 2022. Nádherné fotografie pořizované z motorového paraglidu mají okouzlující atmosféru výšek, ranních mlh či slunečních paprsků a jistě stojí za zhlédnutí.

Při příležitosti vernisáže výstavy došlo k podepsání memoranda o spolupráci mezi Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR a destinační agenturou Berounsko. Tyto dvě organizace budou společně prosazovat osvětu ochrany přírody včetně udržitelného cestovního ruchu, rozvíjet činnost informačních středisek a domů přírody na území CHKO Český kras a CHKO Křivoklátsko a spolupracovat na dalších projektech, které souvisejí s ochranou přírody a turismem.

František Pojer

Kavyl Ivanův je maskotem infocentra. Typické osiny připomínají vousy poustevníka Ivana, který podle legend pobýval před více než 1000 lety ve Svatém Janu pod Skalou, a proto je kavyl lidově nazýván „vousy svatého Ivana“. Autor kresby Pavel Procházka

Česká cena za architekturu v roce 2021

Mimořádnou cenu, kterou AOPK ČR uděluje v soutěži Česká cena za architekturu, získal v roce 2021 „Dům pro rodiče v Jeseníkách“ kanceláře TŘI.ČTRNÁCT architekti. Jeho architektem je Ondrej Polenčar se spolupracovníky, stojí v obci Stará Červená Voda poblíž Jeseníku a je příkladem citlivého řešení stavby ve venkovském prostředí. AOPK ČR ocenila využití parcely v intravilánu sídla, čisté hmotové řešení začleňující stavbu přirozeně do typické urbanistické struktury sídla v podhůří Jeseníků a také respekt ke stavitelské práci dřívějších obyvatel vyjádřený zachováním části původních konstrukcí staré stodoly. Jak konstatoval František Pelc, ředitel AOPK ČR: *„My ochranáři přírody máme rádi v podstatě dvě věci. Krásnou krajinu bez staveb a krajinu s krásnými stavbami. Architektonická kancelář TŘI.ČTRNÁCT architekti se trefila do toho druhého.“* Cenu AOPK ČR udělovala již popáté, její součástí je vždy komentovaná exkurze pro vítěze. Tentokrát to bude do nejstarších lesů v Jeseníkách.

Tisková zpráva AOPK ČR

Roušky proti covidu zvýšily ostražitost kozorožců núbijských

Přísná protikoronavirová opatření uplatněná v řadě států vedla k výraznému propadu lidských činností včetně výroby, spotřeby a dopravy (viz *Ochrana přírody*, *75*, *6*, *55–60*, *2020*). Uvedená bezprecedentní situace, výstižně označovaná jako antropopauza, nabízí vědcům skvělou příležitost pokusit se vyčíslit vliv lidské civilizace na faunu v různém prostředí. Roušky a respirátory kromě toho, že vytvářejí nezanedbatelné množství odpadu, skrývají vyjádření emocí svých nositelů, což může působit na chování volně žijících živočichů, kteří si již zvykli na přítomnost lidí.

Reuven Yosef z Negevské univerzity Bena Guriona v Eilatu zkoumal v listopadu a prosinci 2020, kdy byl v Izraeli striktně omezen volný pohyb osob, se svými spolupracovníky chování kozorožců núbijských (*Capra nubiana*) v přírodní rezervaci Eilatské hory (*Biol. Conserv.*, *263*, *109339*, *2021*). Tito pouštní sudokopytníci žijící ve skupinách tvořených oběma pohlavími nedaleko vegetace a vodních zdrojů se přítomnosti lidí přizpůsobili do té míry, že je možné pozorovat je z velké blízkosti.

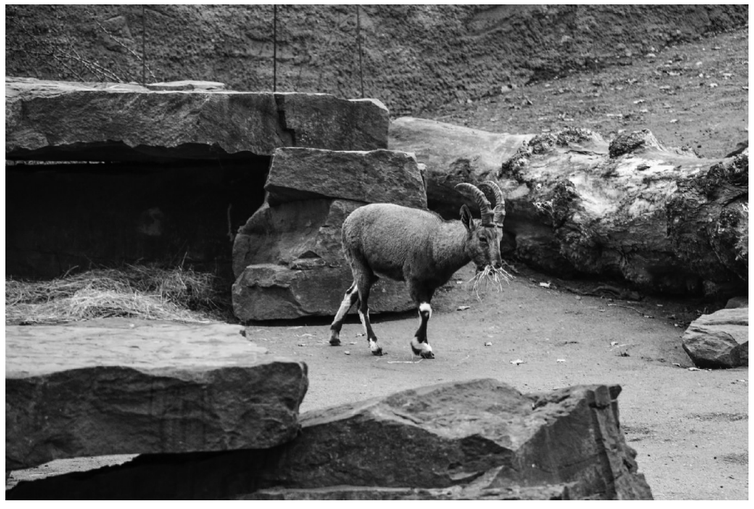

Kozorožce núbijského ohrožuje nejen lov, ale i konkurence hospodářských zvířat a poškozování přírodního prostředí. V Červeném seznamu celosvětově ohrožených druhů vydávaném IUCN je proto hodnocen jako zranitelný (VU). Foto Jiří Šafář

Výzkumníci předpokládali, že roušky a respirátory na obličejích vyvolávají u kozorožců obavy z něčeho nového, označované jako neofobie. vždy stejně oblečená pozorovatelka zaznamenávala reakci padesáti kozorožčích samic na svou přítomnost. U poloviny případů měla roušku, zatímco u druhé půlky se jim ukázala bez ní.

Rouška na obličeji neovlivnila vzdálenost, kdy se chování kozorožců změnilo tím, že se přestali živit vegetací nebo pátrat po ní, a pozorovali přicházející osobu či při jejím pozorném sledování natahovali krk. Nicméně úniková vzdálenost, při níž zvířata mizela do skal, činila v případě, že rušitelka měla roušku, v průměru 10,7 m, zatímco na člověka bez ní reagovali únikem při přiblížení na 6,9 m. Na uvedený statisticky významný rozdíl neměla dopad ani vzdálenost, kdy zkoumaní velcí býložravci změnili chování, ani poměr pohlaví a věková struktura stáda.

Badatelé proto docházejí k závěru, že volně žijící živočichové, i když u nich již proběhla habituace (chování, kdy organismus ignoruje podnět, který již dobře zná a který pro něj nemá vážné následky) na obrys člověka, rozpoznávají změnu v jeho obličeji a zvyšují ostražitost, což může ovlivnit jejich celkovou zdatnost.

Jan Plesník a Jiří Šafář

Petr Orel obdržel Cenu Ivana Dejmala

Nadace Ivana Dejmala pro ochranu přírody a Společnost pro krajinu předaly 17. října 2021 v Záchranné stanici a Domě přírody Poodří v Bartošovicích nedaleko Nového Jičína již posedmé Cenu Ivana Dejmala. Letošním laureátem se stal senátor Petr Orel za svou dlouhodobou a příkladnou činnost na projektu návratu orla skalního do České republiky.

„Petr Orel měl myšlenku na záchranu ptačího druhu, který byl u nás vyhuben, a podařilo se mu ji přes všechny překážky ve spolupráci se slovenskými kolegy dotáhnout do konce. Díky němu se orel skalní vrátil do naší volné přírody. Začínal prakticky od nuly, ale nikdy to nevzdal. Jeho práci obdivuji a přeji si, aby takovýchto nadšených osobností bylo u nás co nejvíce,“ říká František Pelc. Účastníci se sešli v nejstarší záchranné stanici ve střední Evropě v Bartošovicích, kterou pan Orel vede od roku 2000 a kterou za tu dobu prošly tisíce zvířat.

S myšlenkami na repatriaci tohoto majestátního dravce do české přírody, který v našich pohraničních horách hnízdil ještě na přelomu 19. a 20. století, se zabýval od devadesátých let minulého století. Repatriační projekt pro tento druh byl postaven na získávání druhých, slabších mláďat z populace orlů skalních na Slovensku, která v rámci geneticky zakódovaného kainismu bývají ve většině případů odsouzena k smrti. Petru Orlovi se podařilo přesvědčit slovenskou státní ochranu přírody o smysluplnosti tohoto projektu, překonal velké byrokratické, administrativní problémy a zajistil financování projektu. V současnosti můžeme konstatovat, že na Moravě je díky tomuto úsilí opětovně funkční základ populace orla skalního. Za projektem je nadšení pro tuto práci a tisíce odpracovaných hodin poměrně malého realizačního týmu. *„Rozhodli jsme se vrátit sem orla skalního jako hnízdní druh do české přírody. Důvodů je několik. Především jsme toho názoru, že stálá populace tohoto vlajkového druhu, který je na konci potravního řetězce, v naší přírodě chybí. Takže jeho stálý výskyt v horském a podhorském biotopu přispěje k žádoucí stabilizaci ekosystému,“* říká dnešní senátor Orel a doplňuje: *„Druhým důvodem je humánní a etické hledisko. Právě člověk způsobil přímou likvidaci hnízdních párů orlů skalních v ČR. A podle nás již nazrála doba tyto nesmyslné činy napravit, přistoupit k aktivní ochraně tohoto druhu a pomocí repatriace mláďat získaných ze Slovenska hnízdní populaci orla skalního obnovit. Tento nádherný a majestátní dravec si naši pozornost zaslouží.“*

Při příležitosti předání ceny vysadil oceněný Petr Orel javor, ke kterému byla umístěna pamětní deska. Obojí bude tuto akci důstojně připomínat. Účastníkům byl promítnut unikátní film o sledování námluv, hnízdění a šíření orla zejména v Beskydech a v Oderských vrších, který představil i práci letošního laureáta. Akce se zúčastnila také Kateřina Dejmalová, která připomněla, že se cena uděluje symbolicky v den nedožitých 75. narozenin Ivana Dejmala (viz níže uvedená vzpomínka).

Kateřina Dejmalová blahopřeje Petru Orlovi.
Foto Nadace Ivana Dejmala

Předchozí laureáti Ceny Ivana Dejmala:

- **2009 – novinář Čestmír Klos**, který byl nominován za své celoživotní dílo v propagaci tématu krajiny a šíření myšlenek zlepšujících věci veřejné.

- **2011 – Vladimír Buřt**, místostarosta města Horní Jiřetín a neúnavný odpůrce prolomení limitů těžby v Podkrušnohoří.

- **2013 – Dagmar Kjučuková**, místostarostka šumavské obce Zdíkov, vůdčí duch Okrašlovacího spolku Zdíkovska, jenž se kromě péče o Zdíkov a šumavskou přírodu a krajinu věnuje i ochranářským aktivitám.

- **2015 – Martin Říha**, architekt a urbanista, který je příkladem korektního, o odbornost se opírajícího profesionála, působícího ve veřejné správě, usilujícího o nalezení řešení, splňujících kritéria udržitelného rozvoje území.

- **2017 – Miloslav Nevrlý**, který je znám nejen jako vynikající přírodovědec, ale také jako vlastivědný badatel a excelentní popularizátor přírody a historie Jizerských hor.

- **2019 – Lubor Křížek**, arborista a ornitolog cenu obdržel za svou dlouhodobou a příkladnou činnost v oblasti nakládání s vodou v krajině.

Ondřej Petrovský

Medailonky a vzpomínky

K nedožitým pětasedmdesátinám Ivana Dejmala

Narodil se 17. října 1946 a odešel 8. února 2008, tedy v pouhých dvaašedesáti letech. Rád bych při příležitosti jeho nedožitých pětasedmdesátin pár poznámkami připomenul člověka, kterého jsem si nesmírně vážil nejen za jeho práci po sametové revoluci, ale především za nasazení, se kterým v období totality bojoval za svobodný život nás všech. Už od konce 60. let minulého století působil v opozici a ekologickém hnutí. V roce 1970 byl vyloučen z vysokoškolských studií a následně zatčen. Během normalizace byl za politické postoje dvakrát vězněn a ve vězení strávil 4 (!) roky. Spoluzakládal Chartu 77 a vedl její ekologickou komisi. Na sklonku života, v prosinci 2007, se stal místopředsedou rady Ústavu pro studium totalitních režimů. Jeho životní osud a postoje dobře shrnul historik Tomáš Bursík v časopisu Paměť a dějiny.

Ivan Dejmal (uprostřed) ve společnosti Václava Havla a Ladislava Kantora.
Foto archiv Kateřiny Dejmalové

Ivan Dejmal bezesporu patří k nejvýznamnějším osobnostem environmentální politiky po roce 1989. Spolu s Bedřichem Moldanem (ministr životního prostředí 1989–1991) a Svatomírem Mlčochem (náměstek ministra ŽP pro legislativu 1991–1993) se zasloužil o zásadní institucionální a legislativní ukotvení ochrany přírody a krajiny. Jakkoliv se od té doby mnohé muselo upřesnit a doplnit (vznik krajů, vstup do EU apod.), česká ochrana přírody z jimi položených základů stále čerpá.

Pár osobních poznámek

Když za nešťastných okolností skončil na pozici ministra Bedřich Moldan, nikdo včetně Ivana z toho neměl radost. V pozici ministra (1991–1992) to Ivan Dejmal neměl zpočátku jednoduché, ale brzy jsme všichni pochopili, že máme v čele resortu opět výraznou osobnost. Po jednom setkání v Liberci mě Ivan vzal domů ministerským autem a zastavil ve věznici v Minkovicích. Potkal se tam i se svými vězniteli. Zvláštní pocit.

Příprava a prosazení nového zákona o ochraně přírody a krajiny znamenaly pro českou ochranu přírody zásadní předěl. K tomu nejdůležitějšímu patří, že zakotvily speciální státní správu v ochraně přírody a územní systémy ekologické stability krajiny. Ivan zákon protlačil Českou národní radou s buldočí urputností a s pomocí spřízněných poslanců napříč politickým spektrem. Byl jsem nadšen a nenapadlo mne nic lepšího než mu pozdě odpoledne zavolat a poděkovat. K mému překvapení se na pevné lince ministerstva ozval okamžitě. Jeho pracovní nasazení bylo neuvěřitelné.

V drtivé většině koncepčních otázek ochrany přírody a krajiny jsme se s Ivanem shodli. V jedné však ne. On jako vystudovaný zahradník a krajinář chtěl pomáhat kůrovcem napadeným šumavským lesům i v jádrovém území národního parku, kde to opravdu bylo zbytečné a v konečném důsledku škodlivé. Jeho zatvrzelý postoj byl i pro mě nemilý. Pohádali jsme se. Po určité době jsem s ním znovu navázal kontakt a po mnoha setkáních a mnoha hodinách diskusí jsem měl konečně blažený pocit, že se jeho názor na využití přírodního vývoje v národním parku výrazně posunul. I v tom se pozná osobnost.

Pro záchranu a obnovu těžce zkoušené krajiny Jizerských hor jsme v devadesátých letech založili stejnojmenný nadační fond. Když Ivan viděl, že máme promyšlenou strategii revitalizace horské přírody, že na ni systematicky a složitě sháníme doma i v zahraničí peníze, neváhal a svou autoritou nás podporoval, abychom získali prostředky z výnosů malé kuponové privatizace určené k rozvoji občanské společnosti a nadací. Díky němu se naše nadace konsolidovala. Od roku 2018 nese název Nadace Ivana Dejmala pro ochranu přírody.

Za pozornost určitě stojí také jím založené konference k ochraně krajiny a přírody Tvář naší země – krajina domova. Bylo to vždy multioborové široce pojaté setkání klíčových aktérů, kteří nějakým způsobem využívají krajinný prostor. Nechyběli urbanisté, zemědělci, lesníci, architekti, vodohospodáři, historici, památkáři a další. Tento projekt měl podporu tehdejšího prezidenta Václava Havla a předsedy Senátu Petra Pitharta. Jeho význam spočíval hlavně v široké výměně názorů a kontaktů. AOPK ČR na tuto tradici, byť trochu v jiném pojetí, navázala a ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou pořádá od roku 2015 každoročně konferenci se zastřešujícím názvem K vybraných otázkám praktické ochrany přírody, které se účastní také stovky lidí různých profesí.

A na závěr připojím jednu málo známou stať Ivana Dejmala ze sborníku k 25 letům chráněné krajinné oblasti Jizerské hory. Je zajímavá nejen literárně, ale především obsahem, který zůstává aktuální dodnes.

Setkání s čarodějem
aneb Nedůvěřujte teplu průmyslové civilizace
(Ivan Dejmal, leden 1993)

Bylo sychravé jarní počasí. Za Sklářskou Porembou jsme projeli zakretem smerci, což je v Polsku každá větší zatáčka, a jeli jsme údolím mezi dvěma hřebeny Gur Izerskich. Minuli jsme meteorologickou stanici a po deseti minutách jízdy jsme zastavili na dně údolí. Kolem dokola nebylo vidět nic než mrtvý les. Ledový vítr si nehrál s korunami, jen podivně skučel v nehybných vybělených kostrách.

Není příjemné se ocitnout v pohádce v tom nejhorším dějství. Vydal jsem se hledat černokněžníka, neboť ten jediný mohl být skutečný v této začarované zemi. Uviděl jsem však něco jiného. Ve splihlé třtině, na které roztával poletující sníh, v hladových zářezech začínajících strží, v závějích kostiček ohlodaného lesa se přede mnou stávala skutkem v uších znějící slova: Neučiníme-li nic s exhalacemi uhelných elektráren, musíme počítat s tím, že posléze zahynou naše lesy.

Nepromlouval to duch zakletého lesa. Ta slova jsem kdysi dávno četl jako učedník ve sborníku z konference z padesátého devátého roku. Ano, z padesátého devátého roku – a v kolika horách mezitím musel umřít les, aby varovná slova nešlo odbýt mávnutím ruky. A kolik mrtvé vody ještě spadne, kolik ještě bude muset přijít Bópálů, Soves a Černobylů, než se nám před očima stanou skutkem kdysi dávno vzpomínané špatné konce?

Mokro v botách a mrznoucí tvář mne otočily na zpáteční cestu. Po chvíli jsem se přistihl, že jdu čím dál pomaleji. Teplo, na které jsem se těšil, tu bylo podezřelé. Nebylo odsud. Bylo cizí. Bylo odněkud, kam nevidíte. Bylo odněkud, kde pro něj třeba bere špatný konec nějaká voda, nějaká hora a nějaký les.

A nebyly to mé nohy, které mne pak vezly pryč. A byly mně stejně podezřelé, neboť jsem neviděl, jak se na jejich počátku a konci má voda, hora a les.

A tak jsem uviděl i černokněžníka. Jsem jím kouskem já. Kouskem jsi jím ty. A je jím způsob života, kterým denně žijeme.

Vím, čtenáři, že jsi stejně jako já nucen hřát se teplem průmyslové civilizace a užívat jejích noh. Na míře tvé nedůvěry k nim však záleží, zda se vzepřem čaroději v nás, či až do hořkého konce setrváme v zemi prokletí. Zda dojdou naplnění snahy, o nichž pojednává tato knížka, a zda tě tu opěšalého jednou opět přivítá živá voda, živá hora, živý les.

Pracovníkům Správy v hluboké úctě k jejich práci a s přáním síly k boji s čarodějem.

Ivan Dejmal zemřel předčasně, ale pro ochranu přírody a svobodu naší společnosti toho vykonal jako málokdo. Ivane, díky.

František Pelc

Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny

(přehled vybraných aktualit z období říjen-listopad 2021)

Zákon č. 314/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, v platném znění
29. listopadu s odložením nabyl účinnosti § 33 odst. 3 lesního zákona. Z pohledu ochrany přírody významné ustanovení určuje, že za účelem předcházení degradace lesní půdy a pro zachování mimoprodukčních funkcí lesa má vlastník lesa povinnost v lese ponechat odpovídající množství těžebních zbytků a na dožití a k zetlení určených stromů či jejich částí. Ustanovení předpokládá další legislativní zakotvení podzákonným předpisem ze strany Ministerstva zemědělství.

Zákon č. 364/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s implementací předpisů Evropské unie v oblasti invazních nepůvodních druhů, v platném znění (invazní novela) a související novela zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, v platném znění
28. listopadu nabyly účinnost vybrané novelizační body invazní novely, které zrušují změny ve prospěch ochrany přírody a lesů, jež přinesla novela č. 314/2019 Sb. v části týkající se zákona o myslivosti. Resort zemědělství tím prosadil zrušení plánované novelizace v zák. č. 314/2019 Sb., ještě před tím, než vůbec stihla nabýt účinnosti.

Zákon č. 417/2021, kterým se mění zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, v platném znění, a některé další zákony
Popudem pro novelizaci ustanovení napříč celým zákonem je snaha adresovat problémy a nesrovnalosti z praxe, které se vyvstali od poslední novelizace zákona.

Mezi významnější procesní změny, které mohou mít vliv na přestupkové řízení v oblasti ochrany přírody a krajiny, patří např.

- upřesnění úpravy stavění a přerušení promlčení doby (§ 32), ve kterém se mj. výslovně doplňuje pravidlo, podle něhož se promlčecí doba přerušuje doručením příkazu, pokud je prvním úkonem v řízení;

- zakotvení nového § 72a, který zajišťuje ochranu soukromí a bezpečnosti osob vystupujících v řízení o přestupku;
- změny v ustanovení o odložení věci (§ 76), např. nový důvod odložení věci v případě, kdy o totožném přestupku dříve zahájil řízení dle tohoto zákona proti téže osobě jiný správní orgán; a rozšíření informační povinnosti správního orgánu vůči „osobám dotčeným jednáním podezřelého"; a
- výslovné vyloučení uložení náhrady nákladů řízení v případě rozhodnutí o přestupku příkazem na místě.

Kromě procesních změn novela zcela ruší ustanovení o využívání údajů z informačních systémů veřejné správy (§ 109) i povinnost vytvářet každoroční přehledy přestupků (§ 110). Zároveň dochází ke zmírnění kvalifikačních požadavků na oprávněné úřední osoby, které mohou provádět úkony v řízení o přestupcích. Namísto požadavku vysokoškolského bakalářského vzdělání doplněného zkouškou odborné způsobilosti se nově vyžaduje pouze absolvování zkoušky odborné způsobilosti. Pro splnění kvalifikačních požadavků se zároveň nově stanovuje přechodná lhůta 18 měsíců.

V přechodných ustanoveních zákona upravujících výjimky z těchto kvalifikačních požadavků pak došlo ke zrušení podmínky věkové hranice 50 let a ke změně délky potřebné praxe pro uznání odborné způsobilosti z původních 10, na 5 let.

Zákon je účinný od 1. 2. 2022.

Vyhláška č. 383/2021 Sb., kterou se mění vyhláška č. 198/2013 Sb., o výši náhrady nákladů péče o skupiny druhů exemplářů v záchranných centrech, v platném znění
Vyhláška upravuje denní výši náhrady nákladů péče o živé exempláře živočichů v záchranných centrech. Ta slouží pro chov a pěstování živých zabavených exemplářů, jejichž správa přísluší dle zákona č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, České inspekci životního prostředí.

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-357/20 ze dne 28. 10. 2021 (výklad čl. 12 odst. 1 písm. d) Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin)

V původním řízení Správní soud ve Vídni jednal o sporu ohledně nedovoleného zásahu do přirozeného vývoje zvláště chráněného druhu Cricetus cricetus (křeček polní). Zásah spočíval v provedení stavebních prací na pozemku s výskytem zvláště chráněného druhu. Před zahájením prací byla vypracována mapa vchodů do nor s určením, zda jsou tyto nory obydlené, či nikoliv. Stavebník provedl odstranění vegetační vrstvy a postavil parkoviště v bezprostřední blízkosti vchodů do nor živočicha. Pracemi zároveň došlo ke zničení nejméně dvou vstupů do nor.

V rámci projednání sporu se Správní soud ve Vídni obrátil na Soudní dvůr s předběžnými otázkami týkajících se výkladu § 12 odst. 1 písm. d) směrnice o stanovištích, tj. zákazu poškozovat nebo ničit místa rozmnožování nebo odpočinku v rámci přísného režimu ochrany živočichů v příloze č. IV směrnice o stanovištích.

Soudní dvůr se nejprve zabýval otázkou, zda pojem „místa rozmnožování" zahrnuje pouze nory křečka polního nebo zda rovněž zahrnuje okolí vchodů do nor. Pojem musí být chápán tak, že má za cíl zajistit ekologickou funkčnost míst rozmnožování. Místa rozmnožování tak mohou zahrnovat místa nezbytná pro námluvy, páření, stavbu hnízda nebo výběr místa pro snesení vajec nebo pro rození mláďat, místa vývoje a líhnutí vajec a místo hnízdění nebo rození mláďat, pokud je obýváno mláďaty závislými na tomto místě. Pojem se tak vztahuje na všechny oblasti nezbytné k tomu, aby se dotyčný živočišný druh mohl úspěšně rozmnožovat, včetně okolí místa rozmnožování.

Soudní dvůr se dále vyjadřoval k otázce, zda se ochrana „míst rozmnožování" vztahuje pouze na konkrétní a skutečnou dobu obývání křečka polního a osamostatnění jeho mláďat, nebo zda se použije rovněž na celou dobu březosti a dobu jejich případné závislosti. Dle soudu ochrana zahrnuje také místa odpočinku, která již nejsou tímto živočišným druhem obývána, pokud existuje dostatečně vysoká pravděpodobnost, že se uvedený živočišný druh na tato místa odpočinku vrátí. Místa rozmnožování chráněného živočišného druhu tak musí být chráněna tak dlouho, jak je to nezbytné k tomu, aby se tento živočišný druh mohl úspěšně rozmnožovat.

Poslední otázkou, kterou se Soudní dvůr zabýval, byl výklad pojmů „poškozování" nebo „ničení" místa rozmnožování nebo místa odpočinku. Poškozování je chápáno jako fyzické zhoršování stanoviště/místa rozmnožování či odpočinku, k němuž může na rozdíl od ničení docházet pomalu a které může postupně snižovat ekologickou funkčnost dotyčné místa nebo oblasti. Toto poškozování nemusí okamžitě vést ke ztrátě funkčnosti, nýbrž k jejímu kvalitativnímu a kvantitativnímu narušení, a může nakonec vést k úplné ztrátě. Soudní dvůr rovněž připomenul, že předmětný zákaz poškozování nebo ničení není závislý na úmyslné či neúmyslné povaze takových zásahů.

Aktuality sestavuje Samostatné právní oddělení pro veřejnou správu AOPK ČR, kontakt: paula.filipova@nature.cz

Recenze

Karel Absolon – Objevitel, manažer, vědec
Academia, Praha 2021

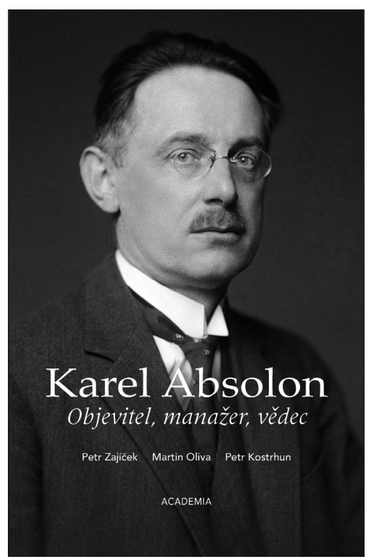

Rok 2021 byl vyhlášen Mezinárodní speleologickou unií Mezinárodním rokem jeskyní a krasů. Svým podílem přispívala ke zvýšení povědomí o nezastupitelném významu krasů a jeskyní jako přírodních fenoménů i jejich kulturních a environmentálních hodnotách řada institucí i jednotlivců v celém světě. Nakladatelství Academia vydalo v tomto roce publikaci věnovanou jedné z nejvýznamnějších postav naší speleologie Karlovi Absolonovi autorů Petra Zajíčka, Martina Olivy a Petra Kostrhuna. Pod redakčním vedením Petra Zajíčka tak vznikla unikátní souborná publikace o životě a díle mimořádného speleologa, biospeleologa, archeologa a manažera. Čtenář dostává do rukou dílo o rozsahu 431 stran nejen poutavého textu, ale i s množstvím fotografií, dobových dokumentů a historických plánků jeskyní.

Vedoucí autorského týmu RNDr. Petr Zajíček je odborným pracovníkem Správy jeskyní České republiky s řadou zkušeností ze zahraničí, je neúnavným badatelem v oblasti historických dokumentů, publicistou, úspěšným autorem několika monografií a držitelem prestižní Ceny Josefa Hlávky. Doc. PhDr. Martin Oliva, Ph.D., DSc., je pracovníkem Ústavu Anthropos Moravského zemského muzea. Kromě řady výzkumných projektů a přednáškové činnosti se zabývá i dějinami archeologie. Mgr. Petr Kostrhun, Ph.D., je vedoucím Centra kulturní archeologie Moravského zemského muzea, je autorem a spoluautorem řady monografií i výstav.

Publikace je členěna do několika oborových kapitol s ohledem na široký zájmový okruh Karla Absolona. V úvodu knihy je však čtenář nejprve uveden do rodiny, ve které vyrůstal, a zabývá se jeho studentskými léty. Další kapitoly se věnují již Absolonově speleologické vášni. Samostatná kapitola je věnována biospeleologickému bádání nejen v českých zemích, ale především na Balkáně. Nejobsáhlejší kapitoly knihy se pak věnují jeho speleologické práci při výzkumech jeskyní Moravského krasu a jejich zpřístupňování a badatelské práci v oboru archeologie završené řadou unikátních objevů nejen v jeskyních, ale i v povrchových lokalitách. Kdo by neznal slavné lokality v Dolních Věstonicích završené nálezem Věstonické venuše. Méně známou stránkou Absolonovy osobnosti je jeho manažerská schopnost. Úsilí, s jakým získával finanční prostředky pro své výzkumy, propagace objevů, jejich prezentace a publicita, zahraniční kontakty, iniciace výstavby pavilonu Člověk a jeho rod a pavilonu Anthropos jsou předmětem předposlední kapitoly knihy. Poslední kapitola pojednává o poválečném období a problémech s ním spojených až do Absolonovy smrti. V závěru knihy nalezneme kompletní Absolonovu bibliografii, jmenný a místopisný rejstřík s tím, že každá kapitola má v závěru svůj vlastní přehled literatury.

Kniha je napsána velmi čtivým způsobem a splňuje kritéria populárně-naučné literatury. Zcela se oprostila od „suchého" vědeckého stylu a čtenáři nabízí řadu nejen odborných informací, ale i dobových názorů a citací. Jako recenzent bych měl najít a vytknout i případné chyby a nedostatky. Nepodařilo se mi to. Snad je na vině můj celoživotní zájem o speleologii a příbuzné obory. Snad je na vině množství pro mne nových informací a silný čtenářský zážitek. Věřím, že podobný zážitek z knihy budou mít i čtenáři, kterým se dostane do rukou. Kniha by neměla chybět v žádné odborné knihovně ani v knihovnách speleologů a archeologů. Vyplňuje totiž jedno „bílé" místo v naší literatuře.

Karel Drbal

Invazní nepůvodní druhy v Evropské unii

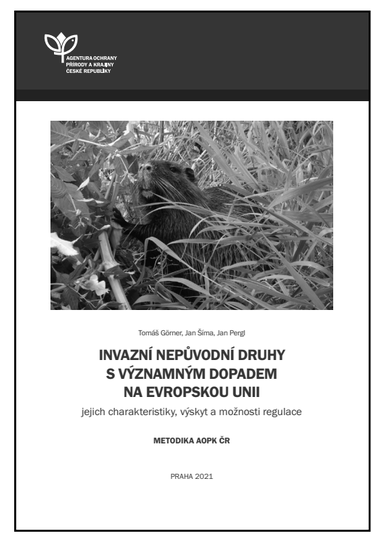

Invazní nepůvodní druhy s významným dopadem na Evropskou unii. Jejich charakteristiky, výskyt a možnosti regulace
Görner T., Šíma J. & Pergl J.
2., aktualizované vydání. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky Praha 2021. 303 str., ISBN 978-80-7620-095-1

Jedno z nepsaných pravidel recenzování říká, že by se hodnotitel neměl zabývat textem, na němž se sám jakkoli podílel nebo jenž vydal jeho zaměstnavatel. Zamezí se tak v poslední době často skloňovanému střetu zájmů. Přesto se hned v následujících řádcích uvedené opodstatněné a logické zásadě záměrně zpronevěřím, a to hned ze dvou důvodů. První představuje závažnost a naléhavost tématu, která navíc nezřídka sužuje řada v lepším případě nepřesných výkladů, v horším do světa záměrně vypouštěných dezinformací. Druhý musíme hledat v úrovni jeho zpracování.

Problematika nakládání s invazními nepůvodními druhy již před drahnou dobou opustila akademické posluchárny, vědeckovýzkumná pracoviště a niku státní i dobrovolné ochrany přírody a stala se navýsost politickou, místy zpolitizovanou, hospodářskou a společenskou záležitostí. Evropská společenství, později Evropská unie, přijímající v některých případech právní normy závazné pro členské státy, které nemůžeme označit jinak než za poněkud obskurní, se dlouhou dobu v uvedené problematice řídila principem subsidiarity. Uvedený přístup se snaží zajistit, aby rozhodnutí byla přijímána co nejblíže občanům. Proto by kromě situací, kdy EU náleží výhradní pravomoc, neměla být podnikána opatření na úrovni celé EU, pokud by obdobné opatření nebylo účinnější než opatření přijaté na národní, regionální či místní úrovni. Můžeme si jen postesknout, že v jiných případech na uvedenou chvályhodnou zásadu zákonodárné, výkonné a soudní orgány sjednocené Evropy tak trochu zapomínají.

Vlády jednotlivých členských států EU proto postup při nakládání s invazními nepůvodními druhy koordinovaly jen v omezené míře. Ale to ještě nebylo všechno. Citelně chyběl mechanismus včas varující EU jako celek i její jednotlivé členské státy před možným zavlečením, vysazením nebo rozšířením nepůvodních vetřelců. Často dobře zacílená opatření snažící se snížit negativní dopad invazních nepůvodních orga-

Jelínek muntžak malý (*Muntiacus reevesi*) vytvořil jedinou životaschopnou populaci s invazním potenciálem ve Velké Británii, konkrétně v Anglii a Walesu. V původní domovině, v jižní Číně, se ale jeho početnost paradoxně snižuje. Foto Jan Plesník

nismů na lidské zdraví, hospodářství či přírodu proto byla často prováděna ve „skvělé izolaci“, takže se nezřídka mjela účinkem. Stávalo se, že v jedné zemi vynakládali na omezení určitého nepůvodního druhu chovajícího se invazně nemalé úsilí, o penězích nemluvě, zatímco sousední stát takové kroky vůbec neučinil a ani se k tomu neměl.

Evropská komise se proto začala již v roce 2008 touto problematikou, jednoznačně vyžadující nadnárodní řešení, podrobněji zabývat. Po řadě konzultací s nejrůznějšími zainteresovanými stranami vypracovala návrh právní normy, jenž již ze své podstaty musel být a také je kompromisem. Dlouho očekávané nařízení č. 1143/2014 o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů, které vstoupilo v platnost 1. ledna 2015, se zaměřuje, ostatně jak hovoří jeho samotný název, především na předcházení šíření, včasné zjištění a rychlé odstranění nebo účinnou regulaci invazních nepůvodních druhů z prostředí, přičemž zvýšené pozornosti se v něm dostává invazním taxonům s významným dopadem na EU jako celek.

Talentovaný ochránce přírody, odborně zdatný činovník Ministerstva životního prostředí a vědec mezinárodního věhlasu sdružili síly, aby čtenářům představili invazní nepůvodní organismy s významným dopadem na EU. Druhé, aktualizované vydání příručky zařazené do edice metodik AOPK ČR přibližuje hned v úvodu rozdíl mezi nepůvodním a invazním taxonem a připomíná odlišnosti ve vymezení posledně jmenovaného v pojetí invazní biologie jako rychle se rozvíjejícího vědního oboru a mezinárodního práva včetně Úmluvy o biologické rozmanitosti a zejména legislativy EU, čímž předchází možným nedorozuměním. Stručné, ale hutné informace o invazních nepůvodních druzích v České republice potvrzují nezanedbatelné rozdíly ve znalostech rostlinných a živočišných invazí.

Největší podíl v obecné části publikace zabírá rozumným způsobem podaný přehled příslušné legislativy České republiky. Sestává z představení obecné regulace nepůvodních druhů v zákonodárství ČR i EU. Oceňuji, že autoři stihli zachytit zákon č. 364/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s implementací předpisů Evropské unie v oblasti invazních nepůvodních druhů a který vyšel ve Sbírce zákonů České republiky 8. října 2021 (viz článek K. Trojanové a J. Šímy v tomto čísle). Publikace se nevyhýbá ani výkladu úpravy využívání cizích a místně se nevyskytujících druhů v akvakultuře a pochopitelně se zabývá i tak ožehavým tématem, jakým regulace invazních nepůvodních druhů zařazených na několikrát doplňovaný unijní seznam bezpochyby je. Jak jsme již uvedli, a potvrzuje to i rešerše v tomto čísle našeho časopisu, snaha omezit nežádoucí vliv biologických invazí není levnou záležitostí. Zájemci o tuto problematiku proto jistě nepřejdou bez povšimnutí podkapitolu věnovanou dotačním programům pro regulaci nepůvodních druhů v ČR. Obecný díl příručky zakončuje přehled užitečných internetových adres a vysvětlení použitých zkratek.

Speciální část, tvořící největší část publikace, představuje všech 66 druhů invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na EU. Každý z nich je charakterizován českým, anglickým a latinským jménem, zařazením do čeledi, původem, sekundárním rozšířením, výskytem v ČR, pokud již byl zaznamenán, cestami zavlečení (*pathways*), popisem a možností záměny za jiné organismy. Uvedena jsou i možná nebezpečí, která s sebou příslušný taxon přináší, způsoby jeho likvidace a pochopitelně i použité informační zdroje.

Pochválit musím i grafický fenotyp publikace, a to nejen četné výstižné fotografie našich i zahraničních autorů, ale i názorné mapy rozšíření daného taxonu v Evropě a v ČR. Ale abychom jenom nechválili a nevyvolávali tak ducha konfliktu zájmu, uveďme i kritické postřehy, byť vysloveně hnidopišského charakteru. Právní normy EU se píší stejně jako zákony s malým počátečním písmenem a Evropská unie naštěstí, nebo naneštěstí není Evropou. U psíka mývalovitého (*Nyctereutes procyonoides*) by možná nebylo od věci zmínit, že je vnímavý ke koronaviru SARS-CoV-2 vyvolávajícímu nemoc covid-19, a podle článku publikovaného v polovině listopadu 2021 v časopise *Science* proto mohl stát za přenosem koronaviru na lidi na mokrém trhu ve Wu-chanu. Jméno asijského ostrova, dříve označovaného jako Formosa, se v češtině uvádí se spojovníkem. I když angličtina proniká i do výsostných vod naší mateřštiny, kam by neměla, dovedu si představit legendu k mapám předkládajícím rozšíření daného druhu v Evropě také v češtině.

Recenzovaná příručka, která se vysloveně povedla, je primárně určená zejména pracovníkům státní ochrany přírody na všech úrovních. Určitě se ale hodí i dalším zájemcům o uvedenou problematiku, jejíž dopad nejen na přírodu a krajinu bohužel nebude podle většiny uznávaných scénářů klesat ani v budoucnosti.

Publikaci lze stáhnout na https://invaznidruhy.nature.cz/Projekty-prirucky-studie/prirucky-manualy-studie/.

Jan Plesník

Summary

Zajíček P.: The Mladeč Caves – 110 Years since Becoming a Show Cave

The Mladeč Caves (central Moravia) which became a part of the Třesín National Nature Monument have been in recent times, i.e. in almost two centuries, undergoing a lot of changes. Nevertheless, underground space under Třesín Hill had been used by humans as early as in the Early Stone Age. The remarkable caves were rediscovered in the first half of the 19th century. For long decades they were devastated by a lot of unorganized visits. The caves´ importance was appreciated by researchers only after archaeological surveys carried out by Josef Szombathy in 1881–1883. Consequent many-years´ research has confirmed that the caves are the northernmost settlement of the oldest Homo sapiens sapiens populations, i.e. Cro-Magnon people in Europe. Moreover, they had been for a long time unknown because entrances were sometime in the past naturally buried. Thus, the Mladeč Caves were rediscovered during limestone excavation and quarrying there only in 1828 (according to some sources in 1815). The entrance into underground space was secured and finally, the Mladeč Caves became a show cave officially in 1911.

Kuča K., Kučová V. & Horáček J.: The Great Spa Towns of Europe as a World Heritage

In July 2021 eleven spa towns located in seven European countries were inscribed in the UNESCO World Heritage List as a new World Heritage Site under the title of the Great Spa Towns of Europe. Thus the property consists of Františkovy Lázně, Karlovy Vary, Mariánské Lázně (the Czech Republic), Baden (Austria), Bad Ems, Bad Kissingen, Baden-Baden (Germany), Spa (Belgium), Montecantini Terme (Italy), Vichy (France) and Bath (the United Kingdom). The intention to nominate spa testimony into the List appeared about in 2000 independently of each other both in the Czech Republic and in Belgium and Germany. From 2011 the most important European spa towns elaborated the common transnational serial nomination, initially for 16, after technically based reduction finally for 11 towns. Each of them is very specific by some features and at the same time as a whole they fully meet the criteria of the outstanding universal value, thus presenting both the tradition and present of European thermal spa sector based on using mineral springs (the nomination did not cover climatic and seaside spas). The specific features of the spa towns include not only urban typology with high proportion of parks, specific types of public buildings and highly presentable and impressive architecture, but also the adjacent therapeutic landscape. Walks in spa parks and forest parks equipped with a lot of small buildings and facilities have been part and parcel of cure/course of treatment and active leisure. Including the cultural often picturesque landscape in the nomination mostly required enlargement of protected monument zones in the towns concentrated so far in built-up areas there. In 2018, three large spa conservation areas replacing previous small heritage conservation areas were established in the Czech Republic, too. Thanks to co-operation between Departments of Heritage Conservation and of Nature Conservation extensive buffer zones were delineated in Karlovy Vary and Mariánské Lázně. In these zones, there is synergistic effect caused by activities of heritage conservation and nature conservation and landscape protection, because the heritage conservation areas as well as their buffer zones are largely located within the Slavkovský les Protected Landscape Area, also harbouring some small-size Specially Protected Areas. At the national level, the spa testimony as a part of world heritage can become another topic in expert/technical cooperation and strengthen collaboration between both the sectors at the governmental and sub-national level.

Plesník J., Hušek J. & Pelc F.: The Jizerskohorské bučiny/Jizera Mountains Beech Forest National Nature Reserve – A Part of the World Heritage Treasury

Since July 2021 the Jizerskohorské bučiny/Jizera Mountains Beech Forest National Nature Reserve has been the UNESCO World Heritage Site (WHS) becoming a new component of the serial WHS Ancient and Primeval Beech Forests of the Carpathians and Other Regions of Europe. The very first natural WHS in the Czech Republic is located in the country´s northern part (Liberec Region, northern Bohemia), close to the Czech-Polish border. The Jizerskohorské bučiny/Jizera Mountains Beech Forest National Nature Reserve (NNR) harbours the largest continuous European beech (Fagus sylvatica) forest in the whole Czech Highlands. The NNR is the most strictly protected category of the Specially Protected Areas in the Czech Republic. In 1999 the Jizerskohorské hory/Jizera Mountains Beech Forest NNR (9.5 km^2) was established by merging 7 small-size Specially Protected Areas into a single one, now consisting of six segments. In addition, it is a part of the Jizerské hory/Jizera Mts. Protected Landscape Area Zone I and of the EU Natura 2000 network. By 1960, only selective logging was applied there because due to geomorphological conditions, the terrain is permeable only with huge difficulties in some parts of the NNR. Moreover, since 1960, the core area has not been managed, having been left to spontaneous development. The WHS property and its protection buffer sub-zone cover the largest NNR´s segment. The NNR´s buffer zone (17.5 km^2) surrounding all the six core areas has been slightly managed, e.g. by selective logging since that time. It forms, together with other five core areas, the WHS´ landscape conservation buffer sub-zone.

The Jizerskohorské bučiny/Jizera Mountains Beech Forest displays a huge variety of old-growth characteristics which is consistent with previously reported studies on primary old-growth forests that have never been managed or have been unmanaged for even longer time periods. It has developed, contrary to other sites in the Subatlantic-Hercynic Beech Forest Region, on granites and granodiorite. The fact has significantly influenced the unique patterns in fungi, plant and animal communities (species composition, community structure, functionality etc.) and their natural habitats. The site shows very rich geomorphology with a high concentration of rock formations, particularly within the top parts of mountain ranges. The NNR´s Management Plan for 2021–2030 tries to maintain and enhance exceptionally valuable natural ecological and evolutionary processes there.

Hamřík T. & Košulič O.: Prescribed Burning as an Effective Conservation Management Tool to Support Steppe Habitat Biodiversity

In some regions, returning to traditional farming in grasslands is not feasible, or the implementation of such conservation management is high-cost. The small-scale prescribed burning can be a suitable low-cost substitute for uneconomical management measures such as grazing or mowing. Experiment carried out by the authors shows that prescribed burning reduces accumulated plant biomass and creates open soil surface with sparse vegetation, thus providing microhabitats that support xerothermic spider species. The authors also found that prescribed burning achieves more favourable results than does traditional mowing in xeric grassland. Unlike the mown patches, the burnt ones display relatively tall vegetation, which offers a refuge for vegetation-dwelling spiders. Therefore, the authors suggest that one-time prescribed burning could be performed as a tool of restoring recently homogeneous xeric grasslands that had been abandoned from the former traditional farming. Nevertheless, the prescribed burning needs to be implemented by well-trained conservation managers who have proper knowledge of the given habitats, with the assistance of firefighters to avoid possible negative effects.

Pešout P.: Authentication of Vegetation Burning in the Czech Republic

Fire has been among the oldest helpers to managers. In some parts of the world with less developed agriculture this is still the case. In the Czech Republic, using fire in nature management has been very much reduced, vegetation burning having been fully prohibited.

Such an approach is basically correct when taking into account the carbon footprint. Definitely it is not right to reintroduce postharvest remnant burning on the field. Nevertheless, in some specific cases, e.g. during secondary heathland restoration, using burning is helpful or even just necessary. The Nature Conservation Agency of the Czech Republic in cooperation with the Fire Rescue Service of the Czech Republic has been elaborating a detailed and in-depth methodology on applying the prescribed burning. The document will include instructions for conservation planning and parameters for selecting suitable plots/sites and timing, set down risk assessment procedure and steps to eliminate such risks, provide instructions for organizing interventions including their planning and scheduling, identify the conditions for fire preventing measures and will describe ways how to negotiate the issue with stakeholders and to communicate it to the general public. In the methodology, attention will also be paid to procedure for securing the plot/site after burning, proposing monitoring activities and assessing the intervention.

Trojanová K. & Šíma J.: Presenting the So-Called Anti-Invasive Alien Species Amendment to the Act on Nature Conservation and Landscape Protection

On 8 October, 2021 Act No. 364/2021 Gazette which changes some laws in relation to implementing the European Union´s legislation on invasive alien species (IAS) was published in the Gazette/Collection of Laws/Statute Book of the Czech Republic. The above piece of legislation called also the anti-IAS Amendment was elaborated by the Ministry of the Environment of the Czech Republic due to duty to respond to Regulation (EU) No. 1143/2014 of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 on the prevention and management of the introduction and spread of invasive alien species within the Czech Republic´s rule of law. The Act´s primary purpose is to set down the competence, procedural and sanction system allowing effective implementation of the EU´s directly applicable in controlling IAS. Setting down procedures towards adopting measures to avoid or eliminate the introduction of new IAS on the Czech Republic´s territory and to reduce IAS having been spreading there is also important.

Čížek L., Drag L. & Hauck D.: Situation in the Alpine Longhorn Beetle in the Ralsko Upland

In 2020, the Alpine longhorn beetle (Rosalia alpina), also known as the Rosalia longhorn, population size in the Slatinné vrchy/Fen Hills Site of European Importance (pursuant to Act No. 114/1992 Gazette on Nature Conservation and Landscape Protection, as amended later, the term for Site of Community Importance, SCI under the European Union's Habitats Directive) and in the Malý and Velký Bezděz/Little and Big Bezděz National Nature Reserve (NNR) was estimated by mark-recapture method. The study is a continuation in monitoring carried out in 2008, 2009 and 2015: 935 individuals were marked and there have been 233 recaptures there. In the NNR, the population size estimation is one-half of that from the past years and a sharp decline in beetle´s numbers cannot be excluded there. In the Slatinné vrchy/Fen Hills there has been sharp increase in abundance compared to the past years caused by high amount of wood from windfalls. Unfortunately, this is the Alpine longhorn beetle´s swansong at the site. Therefore, it is desirable to stop felling in beech growths, to begin to replace conifers by beech trees and to introduce acers into the growths. In addition, climate change has been worsening the conditions for the European beech. In the NNR lack of rainfall caused drying up in the growths. Suitable old beech trees are disappearing, the forest is becoming thicker, young beech trees shadow old ones. Thus, it is necessary to make the growths less thick and to trimming the trees there. In addition, other adjacent sites should also by prepared by appropriate management. In the Slatinné vrchy/Fen Hills, there have been only fragments of the beech forest left. Functional connectivity among the sites, provided by a system of rows of trees or alleys, ideally consisting of trimmed trees, is also very important. The Alpine longhorn beetle´s future in the Ralsko Upland and thus in Bohemia as a whole is uncertain and particularly we have it in our hands.

Chobot K., Pergl J. & Görner T.: Monitoring Non-native and Invasive Species in the Czech Republic

Invasive alien species (IAS) are, together with natural ecosystem fragmentation, degradation, destruction and loss, growing natural-resource consumption, environmental pollution and climate change, one of the most important drivers threatening native species themselves as well as other native ecosystem biodiversity. In addition, they also can cause huge economic damages/financial costs and negatively affect human health. Due to IAS´ ability to spread, managing them only within the single country or region has been mostly ineffective. Therefore, the targeted and tailored strategy across the country´s borders is desirable. Thus, Regulation (EU) No. 1143/2014 of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 on the prevention and management of the introduction and spread of invasive alien species was adopted within the European Union was transposed into the Czech Republic´s legislation by amendments to Act No. 114/1992 Gazette on Nature Conservation and Landscape Protection as well as marginally to other laws related to the issue, coming into force 1 January, 2022. In view of the fact that no finances for monitoring IAS, i.e. for the new legal duty will not be available for the State Budget, the Nature Conservation Agency of the Czech Republic has prepared, based on its experience in IAS systematic mapping, a proposal of the extensive project on mapping, inventorying and monitoring invasive alien species across the country to be funded from the Operational Programme Environment (OPE), i.e. from the EU funds.

Šafář J. & Koudelka M.: Show Caves as Important Hibernacula of Bats in the Czech Republic

Of more than 2,460 karst caves, 14 are show caves in the Czech Republic. All of the later are fully protected by national law and in addition, most of them are also protected as important hibernacula at the European level by the European Union´s legislation. Monitoring occurrence of Specially Protected wild animal species is one of the pillars of wildlife protection and conservation and it is the same for caves, too. Since the 1990s, long term bat monitoring has been carried out by unified methodology in all the known more important hibernacula, aiming at minimal disturbance to animals. In 2011–2020, 12–14 bat species were found in the show caves in the individual years. In total, 16 bat species hibernated there during the above period. The highest species richness, namely 15 species, was reported from the Sloup-Šošůvka Caves (the Moravský kras/Moravian Karst, central Moravia), although five species spent winter there only once and in addition, it was the single individual only.

Pešout P.: Jan Svatopluk Procházka – A Cofounder of Modern Czech Nature Conservation

Among unjustly overlooked personalities in nature conservation, there are also is Jan Svatopluk Procházka, founder and the very first lecturer in nature conservation in Prague universities and the spirit of Czech nature conservation movement in the first third of the 20th century. In his time the most important promoter of nature conservation is remembered by the article on the occasion of the 130th anniversary of his birth. Due his huge knowledge in various branches of study and international horizon J.S. Procházka step-by-step reached a new holistic approach to nature conservation. He formulates applied nature conservation as a multi-disciplinary biology-based branch with broad involvement of communication, education and public awareness (CEPA), and he also describes differences between "modern nature conservation" and "older movement for natural monument protection".

Zajíček P.: 200 Years since the Birth of Jaroslav Wankel

200 years ago, Jindřich Wankel, M.D., physician, researcher and polymath was born. He is considered to be the father of Moravian archaeology. He discovered a unique sanctuary/shine in the Býčí skála/Bull Rock Cave (the Moravský kras/Moravian Karst area, central Moravia). In 1972–1873 Wankel carried out the systematic and comprehensive research on sediments in entrance part of the cave called The Hall, making his greatest archaeological discovery there. The extensive site was dated to the Hallstatt Period (800–450 B. C.). With his collaborators, he also discovered, described and documented a lot of caves in the Moravský kras/Moravian Karst area. In addition, Wankel wrote many popular science publications. The list of his activities, outputs, findings and discoveries would fill up a whole book. He published the results of his research as well as discoveries in many technical articles and papers in various journals, mostly in German.

Pelc F. & Zahradník P.: Necessity to Introduce a New System for Financing Nature Conservation in sub-Saharan Africa

The European Green Deal states: The EU will launch a "NaturAfrica" initiative to tackle biodiversity loss by creating a network of protected areas to protect wildlife and offer opportunities in green sectors for local populations. The article aims at proposing possible measures to meet the above high ambition. According to the authors up-to-date providing finances for iconic and famous protected areas in sub-Saharan Africa is in the vast majority insufficient and for the future unsustainable. The authors suggest to cover costs for appropriate management of protected areas with payments to African countries for ecosystem services/nature´s contribution to people provided by these protected areas, to establish a new EU´s ODA (Official Development Assistance) scheme aiming at sustainable ecotourism, to secure the minimum basic contribution from metropolitan states (or "mother countries") for the protected area management and to use various financial support from NGOs. At the same time introducing payments for ecosystems services/nature´s contributions to people from the non-reserved landscape, i.e. outside protected areas is also proposed. The model supposes voluntary agreements with the individual African countries on the proposed issues.

Plesník J.: Financial Costs Caused by Invasive Alien Species: Estimations versus Reality

Invasive alien species (IAS) can negatively impact the environment including its biological diversity, human health and socio-economy. Mainly due to continuing globalization, rates of IAS introduction and establishment are increasing and show no sign of abating. The economic costs caused by IAS are diverse and complex and include damages and losses as well as expenditures invested for avoiding or reducing the impacts of biological invasions through prevention, control and eradication. Based on data from InvaCost database the recently published report on the global economic costs over the last 50 years concludes that IAS are responsible for a minimum of USD 1.288 trillion (2017 USD) in damages. Taken together, studies from 13 countries and 6 supra-national regions estimate global realized and potential economic impacts of biological invasions at around USD 2.3 trillion in 1960–2020. Total costs of IAS in Europe summed to USD 140.20 billion (or EUR 116.61 billion) between 1960 and 2020, with the majority (60%) being damage-related and impacting multiple sectors. The costs remain strongly underestimated because they do not cover some ecosystem types, taxa and regions. Moreover, it is clear that the economic impacts of biological invasions around the world, in Europe and within the EU are really huge and are steadily rising over time. In addition, damage costs are an order magnitude higher than management expenditures.

Ochrana přírody

ročník 76 2021

Obsah ročníku 2021

Autor článku	Název článku	číslo	str.	rubrika časopisu
Ambrozek Libor	Krajina spolupráce – 40 let CHKO Bílé Karpaty	2	8	Z naší přírody
Bálková Veronika	Jelínková J., Havelková S., Přestupky v praxi orgánů ochrany životního prostředí, 2 vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 264 s.	4	XI	Recenze
Bečka Pavel	Národní park Bavorský les – nejstarší německý národní park	3	55	Mezinárodní ochrana přírody
Begić Tereza	Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny	4	IX	Nové právní předpisy
Begić Tereza, Mazancová Eva	Půl roku praxe s novelou liniového zákona	4	40	Právo v ochraně přírody
Belotti Elisa, Bufka Luděk	30 let monitoringu rysa ostrovida na Šumavě	3	26	Výzkum a dokumentace
Bufková Iva	Ohlédnutí za vodou aneb 20 let revitalizací na Šumavě	3	19	Péče o přírodu a krajinu
Čížková Pavla, Hubený Pavel	Jaký les vytvářejí spontánní procesy na Šumavě?	3	2	Z naší přírody
Diviš Adam, Kovařík Karel, Soukup Miloslav	Historie strážní služby v NP a CHKO Šumava	3	45	Z historie ochrany přírody
Drbal Karel	Karel Absolon – objevitel, manažer, vědec, Academia, Praha 2021	6	X	Recenze
Filipová Paula	Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny	2	VIII	Nové právní předpisy
Filipová Paula	Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny	6	IX	Nové právní předpisy
Flousek Jiří, Romportl Dušan, Zýka Vladimír	S počítačem na krkonošské tetřívky?	1	26	Výzkum a dokumentace
František Groessl	Praktická zkušenost s pasteveckými psy	5	26	Péče o přírodu a krajinu
Frouz Jan	Ekologická obnova těžeben, hromadění organické hmoty a obnova funkcí ekosystémů	4	22	Péče o přírodu a krajinu
Görner Tomáš	Rak mramorovaný potřetí, tentokráte opět v Praze	2	26	Péče o přírodu a krajinu
Görner Tomáš	Rozhovor s Janem Perglem	6	44	Rozhovor
Halešová Taťána, Kotyzová Marie	Zatravnění I. zóny v CHKO Moravský kras	1	14	Péče o přírodu a krajinu
Hamřík Tomáš, Košulič Ondřej	Řízené vypalování jako efektivní ochranářský management pro podporu biodiverzity stepních stanovišť	6	17	Péče o přírodu a krajinu
Havelková Svatava	Praktický komentář zákona o ochraně přírody a krajiny	2	XII	Recenze
Havlín Tomáš	Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny	1	XI	Nové právní předpisy
Havlín Tomáš	Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny	5	X	Nové právní předpisy
Hendrychová Markéta, Bogusch Petr, Weissová Kristýna, Šálek Miroslav	Co láká vzácné bezobratlé na hnědouhelných výsypkách?	4	2	Z naší přírody
Hendrychová Markéta, Šálek Miroslav, Novák Jakub, Krkošková Naďa	Jak se žije ptákům v krajině po těžbě?	4	26	Výzkum a dokumentace
Hromas Jaroslav	Ledové sluje – výjimečný jeskynní fenomén Podyjí	2	6	Z naší přírody
Hubený Pavel	Přirozenost lesa jako nástroj ochrany přírody?	3	30	Výzkum a dokumentace
Hubený Pavel, Bečka Pavel	Dva národní parky, jedna příroda. Rozhovor s Dr. Franzem Leiblem, ředitelem Národního parku Barorský les	3	48	Rozhovor
Chobot Karel Pergl Jan, Görner Tomáš	Sledování nepůvodních a invazních druhů	6	30	Výzkum a dokumentace
Jarošek Radim	Poodří po třiceti letech	4	14	Z naší přírody
Jelínková Jitka	Posílení pravomocí stráže přírody a lesní stráže v rámci tzv. antiinvazní novely	5	30	Právo v ochraně přírody

Autor článku	Název článku	číslo	str.	rubrika časopisu
Just Tomáš, Jongepierová Ivana	Technická doporučení pro hrazení bystřin a strží	2	IX	Recenze
Kaděra Mladen	Nápaditost není ekvivalentem znalosti	2	34	Výzkum a dokumentace
Kala Luboš, Kos Jan	Monitoring návštěvnosti v NP Podyjí – v časech normálních i v době kovidové	2	38	Zaměřeno na veřejnost
Kaprová Kateřina, Neumannová Brigita	Aktualizace metodiky oceňování dřevin AOPK ČR pro rok 2021	4	31	Výzkum a dokumentace
Komancová Běla	Veřejnost pomáhá s vyhledáváním zajímavých stromů v Brdech	1	23	Zaměřeno na veřejnost
Kopecký Oldřich	České verze programů k prvotnímu odhadu invazního potenciálu	4	III	Zprávy, aktuality, oznámení
Kopecký Vladislav, Bauer Petr	Vzpomínka na Honzu Šmucara	3	IV	Medailonky a vzpomínky
Kos Jan	Kudy do Podyjí za přírodou a historií, Martin Škorpík, Petr Lazárek	2	XII	Recenze
Kos Jan	Cestou Jaroslava Krejčího	2	obálka	Pozvánka na výlet
Kosejk Jaromír	Česká komise UNESCO nesouhlasí s návrhem nového stavebního zákona a způsobem jeho projednávání	1	XI	Zprávy, aktuality, oznámení
Kosejk Jaromír, Mikeš Vladimír	Česká cena za architekturu	1	VII	Zprávy, aktuality, oznámení
Koudelka Martin	Zajíček, Petr. Krasové oblasti střední a severní Moravy a Slezska. Pozoruhodné dějiny objevů podzemního světa	4	XII	Recenze
Koutný Jan	Metodika zlepšování morfologického stavu vodních toků, Tomáš Just a kol., 2020	1	XIII	Recenze
Kozel Jan	Ze světa lesních samot do světa přírody	3	8	Z naší přírody
Krejča František	Krasové jevy v oblasti Šumavy	3	6	Z naší přírody
Kuča Karel, Kučová Věra, Horáček Jindřich	Slavná lázeňská města Evropy jako světové dědictví	6	6	Z naší přírody
Kučerová Martina	Národní park Šumava je tou nejlepší učebnou pod širým nebem	3	42	Zaměřeno na veřejnost
Kysela Martin, Konvička Martin, Pokorný Jiří, Sedláček Ondřej	Paprsek naděje pro okáče bělopásného	5	36	Výzkum a dokumentace
Mačát Zdeněk	Rybníky a tůně jako významné refugium diverzity druhů na příkladu Podyjí	2	12	Z naší přírody
Malíček Jiří, Trunečková Linda, Hlaváček Rudolf	Příbramské haldy jako součást kulturního krajinného dědictví a stanoviště ohrožené flóry	4	6	Z naší přírody
Mana Vladimír	Špatné zákony jsou nejhorším druhem tyranie	1	19	Právo v ochraně přírody
Mana Vladimír	Výzva k návrhu nového stavebního zákona	1	IX	Názory a polemika
Miklín Jan	Ivan Balák, Eduard Hofmann a kol. – Moravský kras a okolí: Atlas pro terénní výuku a outdoorové aktivity	1	XIII	Recenze
Miko Ladislav	Půda jako hotspot biodiverzity aneb ráj drobných půdních členovců	5	2	Z naší přírody
Mlčoch Svaromír, Tuháček Miloš	Třicet let mezi Skyllou a Charybdou aneb Několik poznámek k právnímu rámci hospodaření v Národním parku Šumava	3	24	Právo v ochraně přírody
Moldan Bedřich	Úvodem	3	1	Úvodem
Moravec Jan	Za krásou opuštěného lomu na Ještědský hřeben	4	obálka	Pozvánka na výlet
Moravec Jan	Tůně u Hajské	5	obálka	Pozvánka na výlet
Nekolný Lukáš	Jaký byl rok 2020 v českých zoologických zahradách?	3	II	Zprávy, aktuality, oznámení
Nitsch Ondřej, Kříž Petr, Ušala Martin	Slavnosti pastvin v Českém středohoří získaly regionální známku	2	I	Zprávy, aktuality, oznámení
Nováková Alena	Půdní hoby – významná komponenta půdní mikrobioty	5	8	Z naší přírody
Nožířová Radislava	Národní přírodní rezervace Králický Sněžník – 30 let po vyhlášení	1	2	Z naší přírody
Nožířová Radislava	Výlet k Prudkému potoku	1	obálka	Pozvánka na výlet
Patzelt Zdeněk	Rozhovor s Dušanem Karaskem, novým generálním ředitelem Státní ochrany přírody Slovenské republiky	1	38	Rozhovor
Patzelt Zdeněk	Pískovny a lomy jako příležitost v ochraně přírody	4	11	Z naší přírody
Patzelt Zdeněk	Rozhovor s Ladislavem Mikem	5	42	Rozhovor
Pavlíčko Alois	Nahlédnutí do Myanmaru. Znovuobjevená příroda, která dlouho nevydrží	1	40	Mezinárodní ochrana přírody
Pavlíčko Alois	Vzpomínka na Karla Špatenku	3	VII	Medailonky a vzpomínky
Pelc František	Přírodní úkaz! Prof. Josef Fanta oslavil devadesátiny	4	V	Medailonky a vzpomínky
Pelc František	úvodem	6	1	Úvodem

Autor článku	Název článku	číslo	str.	rubrika časopisu
Pelc František	K nedožitým pětasedmdesátinám Ivana Dejmala	6	VIII	Medailonky a vzpomínky
Pelc František, Zahradník Petr	Potřeba nového systému financování ochrany přírody v subsaharské Africe	6	46	Mezinárodní ochrana přírody
Pešout Pavel	Jan Roubal, průkopník slovenské a české ochrany přírody	1	34	Z historie ochrany přírody
Pešout Pavel	Proč tato metodika?	2	III	Zprávy, aktuality, oznámení
Pešout Pavel	Odešel ochránce ledňáčků, Pavel Čech	3	V	Medailonky a vzpomínky
Pešout Pavel	Blýská se ekologické obnově lomů na lepší časy?	4	1	Úvodem
Pešout Pavel	Rozhovor s Karlem Prachem, 30 let ekologické obnovy v České republice	4	48	Rozhovor
Pešout Pavel	Vláda uvažuje o ekologické obnově hnědouhelných velkolomů	4	I	Zprávy, aktuality, oznámení
Pešout Pavel	Dohody o hospodaření, významný nástroj pro spolupráci s vlastníky a hospodáři v ochraně přírody	5	19	Péče o přírodu a krajinu
Pešout Pavel	Legalizace vypalování porostů	6	22	Péče o přírodu a krajinu
Pešout Pavel	Jan Svatopluk Procházka – spoluzakladatel novodobé české ochrany přírody	6	36	Z historie ochrany přírody
Pešout Pavel, Porteš Michal, Pixová Kateřina Černý, Hendrychová Markéta, Kříž Petr, Lacina David	Ekologická obnova uhelných velkolomů	2	16	Péče o přírodu a krajinu
Pešout Pavel, Štěrba Pavel	Standardizace péče o přírodu a krajinu	4	18	Péče o přírodu a krajinu
Petrovský Ondřej	Petr Orel obdržel Cenu Ivana Dejmala	6	VII	Zprávy, aktuality, oznámení
Petříček Václav, Plesník Jan	(Nejméně) třicetiletá válka Jana Marka	4	VI	Medailonky a vzpomínky
Pilous Vlastimil	Povodeň na Tachovských vodopádech	1	II	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Chráněná území představují pro četné ohrožené druhy savců poslední útočiště	1	I	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Přenosná rakovina tváře ďábly medvědovité zřejmě nevyhubí	1	IV	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Přelomová zpráva OSN: usmíření s přírodou nelze příliš odkládat	2	44	Mezinárodní ochrana přírody
Plesník Jan	Přeměna travin na ornou půduovlivňuje dlouhodobě opylovače	3	I	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Alois Pavlíčko: Jubileum opravdového ochranáře	3	III	Medailonky
Plesník Jan	Je panda velká deštníkovým druhem?	4	IV	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Čtivý pohled z okna ředitelny. Supi v hotelu Continetal a další zápisky ředitele zoo	4	X	Recenze
Plesník Jan	Učená společnost České republiky o bilogické rozmanitosti	5	I	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Ladislav Miko a jeho tah na branku	5	VIII	Medailonky a vzpomínky
Plesník Jan	Finanční dopady invazních nepůvodních druhů: odhady v. skutečnost	6	51	Mezinárodní ochrana přírody
Plesník Jan	Invazní nepůvodní druhy v Evropské unii	6	XI	Recenze
Plesník Jan a František Pelc	Lesy ve světě: současný stav, změny a výhledy	1	44	Mezinárodní ochrana přírody
Plesník Jan, Hanel Lubomír	Mořská biologická rozmanitost potřebuje nejen chráněná území	5	44	Mezinárodní ochrana přírody
Plesník Jan, Hušek Jiří, Pelc František	Národní přírodní rezervace Jizerskohorské bučiny – součást světové přírodní pokladnice	6	12	Z naší přírody
Plesník Jan, Jiří hušek	Česká republika se může pyšnit prní přírodní lokalitou světového dědictví UNESCO	4	II	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan, Pelc František	Analýza genomu potvrdila čtyři druhy žiraf	5	V	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan, Pelc František	Světový kongres ochrany přírody z blízka i na dálku	6	I	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan, Šafář Jiří	Roušky proti covidu zvýšily ostražitost kozorožců núbijských	6	VI	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesníková Marcela a Plesník Jan	Moderní encyklopedie půdní biodiverzity	5	XII	Recenze
Pojer František	Informační středisko CHKO Český kras ve Svatém Janu pod Skalou a memorandum o spolupráci s destinační agenturou Berounsko	6	V	Zprávy, aktuality, oznámení
Procházka Jiří, Skořepa Lukáš, Dvořák Vladimír	Lýkožrout smrkový – klíčový druh pro výskyt mnoha vzácných brouků šumavských lesů	3	38	Výzkum a dokumentace
Přibyl Lubomír	Úvodem	1	1	Úvodem
Punčochář Pavel	Fauna vodulí několika rybníků v České republice v r. 2020 v porovnání s nálezy Dr. Karla Thona publikovanými v r. 1900	4	35	Zaměřeno na veřejnost

Autor článku	Název článku	číslo	str.	rubrika časopisu
Reiter Antonín	K devadesátinám Vladimíra Hanáka	2	VI	Medailonky
Reiterová Lenka	Co nového ve flóře národních parků Podyjí a Thayatal?	2	2	Z naší přírody
Rothröckl Tomáš	Rozhovor s ředitelem Národního parku Tayatal Christianem Üblem	2	42	Rozhovor
Rothröckl Tomáš	Osvěžená značka Národního parku Podyjí se představuje	2	I	Zprávy, aktuality, oznámení
Rothröckl Tomáš	„Covidová turistika“, komerční reklama a žurnalistika okurkové sezóny jako fenomény přispívající k vytváření přelidněných míst va našich zvláště chráněných územích včetně Národního parku Podyjí	2	IV	Zprávy, aktuality, oznámení
Rothröckl Tomáš a Hubený Pavel	Šumava a Podyjí – 30 let národních parků v ohlédnutí ředitelů	1	8	Z naší přírody
Roučková Romana	Šumavské louky a pastviny	3	14	Péče o přírodu a krajinu
Růžička Tomáš	David Attenborough: Život na naší planetě – mé svědectví a vize pro budoucnost	5	XI	Recenze
Říha Cyril, Konopásek Zdeněk, Prach Jindřich, Obermajer Jaroslav	„Jak stavět v CHKO:“ Od předpisu k praxi	4	43	Právo v ochraně přírody
Schröpfer Libor	Vzpomínka na Pavla Řepu	2	VII	Medailonky
Stejskal Robert	Metody cílené aplikace 2. část: Ošetření mladých jedinců invazních dřevin	5	22	Péče o přírodu a krajinu
Stejskal Robert a Ponikelský Jaroslav	Podyjské pařeziny znovu ožívají	2	22	Péče o přírodu a krajinu
Suldovská Olga	Konference kras, jeskyně a lidé	6	IV	Zprávy, aktuality, oznámení
Šafář Jiří, Koudelka Martin	Zpřístupněné jeskyně v České republice jako významná zimoviště letounů	6	34	Výzkum a dokumentace
Šafránek Jakub	Staré ekologické zátěže v Českém Švýcarsku	4	24	Péče o přírodu a krajinu
Šantrůčková Haba	Jak jsme na tom s lesními půdami	5	33	Výzkum a dokumentace
Šarapatka Bořivoj	Úvodem	5	1	Úvodem
Šípek Petr, Jor Tomáš, Eršil Lukáš	Dočasně nesečené travní pásy – naděje pro hmyz produkčních luk?	3	34	Výzkum a dokumentace
Škorpík Martin	Výzkum podyjské přírody ve světle posledních 30 let	2	30	Výzkum a dokumentace
Šrejberová Jana	Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny	3	VIII	Nové právní předpisy
Štemberk Josef	K pramenům Vltavy	3	obálka	Pozvánka na výlet
Šůlová Karolína	Sedmá konference K vybraným otázkám ochrany přírody a krajiny	1	VI	Zprávy, aktuality, oznámení
Šůlová Karolína	Cenu AOPK ČR letos získaly dvě výjimečné ženy a jeden státní podnik	1	VII	Zprávy, aktuality, oznámení
Šůlová Karolína	Další záchranný program – tentokrát pro hořečky	1	VIII	Zprávy, aktuality, oznámení
Šůlová Karolína	Prestižní cena IENE putuje letos do ČR	1	VIII	Zprávy, aktuality, oznámení
Trojanová Kristýna, Šíma Jan	Představení tzv. protiinvazní novely zákona o ochraně přírody a krajiny	6	24	Právo v ochraně přírody
Tuf Ivan H., Machač Ondřej	Půda plná predátorů	5	12	Z naší přírody
Turoňová Dana, Kučera Bohumil	RNDr. Jan Němec nás opustil	4	VIII	Medailonky a vzpomínky
Vlasáková Libuše	Olovo a mokřady. Co vyplývá z nově přijatého nařízení Evropské komise?	2	28	Právo v ochraně přírody
Vrška Tomáš	Úvodem – Národní park Podyjí třicetiletý	2	1	Úvodem
Záhora Jaroslav	Dešťová past	5	16	Z naší přírody
Záhorová Lucie	Dominika zůstává perlou Malých Antil i po ničivém hurikánu Maria	3	50	Mezinárodní ochrana přírody
Zajíček Patr	Jeskyně Na Turoldu	6	obálka	Pozvánka na výlet
Zajíček Petr	Štramberský kras – přírodní skvost u malebného města	1	12	Z naší přírody
Zajíček Petr	Jan Kneis	1	31	Z historie ochrany přírody
Zajíček Petr	Jeskyně Zoluška – podzemní klenot Moldavska	4	50	Mezinárodní ochrana přírody
Zajíček Petr	Jeskyně pro veřejnost v „době covidové“	5	40	Zaměřeno na veřejnost
Zajíček Petr	Mladečské jeskyně, 110 let od zpřístupnění	6	2	Z naší přírody
Zajíček Petr	200 let od narození Jindřicha Wankla	6	41	Z historie ochrany přírody
Zárybnický Jan	Informační systém ochrany přírody registrován jako agendový informační systém veřejné správy	1	IX	Zprávy, aktuality, oznámení

Kontakty na autory

Lukáš Čížek
Biologické centrum AV ČR, v.v.i.
Entomologický ústav
lukascizek@gmail.com

Lukáš Drag
Biologické centrum AV ČR, v.v.i.
Entomologický ústav
lukasdrag@gmail.com

Karel Drbal
Správa jeskyní ČR
náměstek ředitele
drbal@caves.cz

Paula Filipová
AOPK ČR
samostatné právní oddělení pro státní správu
paula.filipova@nature.cz

Tomáš Görner
AOPK ČR
odd. obecné ochrany přírody
tomas.gorner@nature.cz

David Hauck
Biologické centrum AV ČR, v.v.i.
Entomologický ústav
dhauck@centrum.cz

Tomáš Hamřík
Mendelova univerzita v Brně
Lesnická a dřevařská fakulta
Ústav ochrany lesů a myslivosti a Ústav ekologie lesa
hamr.tom@seznam.cz

Jindřich Horáček
AOPK ČR, RP SCHKO Slavkovský les
ředitel odboru
jindrich.horacek@nature.cz

Jiří Hušek
AOPK ČR
ředitel odboru RP Liberecko
jiri.husek@nature.cz

Karel Chobot
AOPK ČR
ředitel odboru monitoringu biodiverzity
karel.chobot@nature.cz

Martin Koudelka
Správa jeskyní ČR
vedoucí Javoříčských jeskyní
koudelka@caves.cz

Ondřej Košulič
Mendelova univerzita v Brně
Lesnická a dřevařská fakulta
Ústav ochrany lesů a myslivosti
ondra.kosulic@seznam.cz

Karel Kuča
historik urbanismu a architektury
karel.kuca@gmail.com

Věra Kučová
Národní památkový ústav
vedoucí oddělení památek
s mezinárodním statusem
kucova.vera@npu.cz

Zdeněk Patzelt
časopis Ochrana přírody
šéfredaktor
Patzelt.Zdenek@seznam.cz

František Pelc
AOPK ČR
ředitel
frantisek.pelc@nature.cz

Jan Pergl
Botanický ústav AV ČR, v. v. i.
oddělení ekologie invazí
jan.pergl@ibot.cas.cz

Pavel Pešout
AOPK ČR
ředitel sekce ochrany přírody a krajiny
pavel.pesout@nature.cz

Ondřej Petrovský
Nadace Ivana Dejmala pro ochranu přírody
ředitel
petrovsky@nadaceivanadejmala.cz

Jan Plesník
AOPK ČR
vedoucí oddělení mezinárodní spolupráce
jan.plesnik@nature.cz

Olga Suldovská
Správa jeskyní ČR
suldovska@caves.cz

František Pojer
AOPK ČR, RP Střední Čechy
vedoucí oddělení SCHKO Český kras
frantisek.pojer@nature.cz

Jiří Šafář
AOPK ČR, RP Olomoucko
oddělení sledování stavu biodiverzity
jiri.safar@nature.cz

Jan Šíma
Ministerstvo životního prostředí ČR
ředitel odboru druhové ochrany
a implementace mezinárodních závazků
Jan.Sima@mzp.cz

Kristýna Trojanová
Ministerstvo životního prostředí ČR
odbor legislativní
Kristyna.Trojanova@mzp.cz

Petr Zahradník
člen týmu Ekonomických a strategických
analýz České spořitelny
ekonomický expert Evropského
hospodářského a sociálního výboru
pzahradnik@email.cz

Petr Zajíček
Správa jeskyní ČR
zajicek@caves.cz